

DOLENJSKI GOZDAR

Št. 6 Glasilo delovnega kolektiva
Gozdnega gospodarstva
L. III. **NOVO MESTO**

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, decembra 1966

Številka 6

Letnik III.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič
in člani ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič,
ing. Konrad Mehle in Fide Jože

V S E B I N A

Stran

1. Srečno Novo leto!	1
2. Sklepi organov upravljanja	3
3. Šesti republiški seminar iz gojenja gozdov v Kočevja	8
4. Analiza dela z motornimi žagami v l.1965	18
5. Pravilnik o delovnih razmerjih	25
6. Potovanja v Severno Italijo	48
7. Vrnili smo obisk slovaškim lesarjem	52
8. O službi za urejanje gozdov	56
9. Ob zaključku tretjega letnika	61

NAVADA JE, DA SE OB KONCU LETA OZREMO NAZAJ, DA BI SEŠTELI SVOJE USPEHE IN NEUSPEHE TER NAPREJ, DA BI PRESODILI IN PREDVIDELI MOŽNOSTI ZA NAPREDEK V NOVEM LETU. DNEVI OKROG NOVEGA LETA SO PRAZNIČNI IN SVEČANI, V NAŠIH SRCIH PA JE BOLJ VESELO KOT PONA-VADI. ČLOVEK SI ZAČELI SPROSTITVE OD VSAKODNEVNIH SKRBI. NA ŽIV-LJENJE GLEDA BOLJ VEDRO, ZAKAJ V PRIJETNEM SPOMINU SO MU OSTALI PREDVSEM LEPI IN USPEŠNI DNEVI PRETEKLEGA LETA PA TUDI PREHODNE TEŽAVE, KI SO ZA NJIM, GA NE ŽALOSTIJO VEČ, ALI GA CELO NAVDAJA-JO S PONOSOM IN Z ZAUPANJEM V SVOJE SPOSOBNOSTI, V TEM, KO OD NOVEGA LETA PRIČAKUJE IN ŽELI VSEM VSE NAJBOLJŠE IN NAPREDKE V VSEH DOBRIH STREMLJENJIH ČLOVEŠTVA.

BLAGINJA VSAKEGA ČLANA NAŠE DELOVNE SKUPNOSTI JE NEPOSREDNO OD-VISNA OD USPEŠNEGA POSLOVANJA PODJETJA. IN OBRATNO: USPEH POD-JETJA JE ODVISEN OD PRIZADEVANJA VSAKEGA OD NAS. ZATO JE FOVSEM RAZUMLJIVO, DA V TEH DNEH PRIMERJAMO, KAKO SMO V PRETEKLEM LETU IZPOLNILI ZASTAVLJENE NAČRTE ZA GOSPODARJENJE IN KAKŠNE NALOGE SI BOMO ZASTAVILI ZA PRIHODNJE LETO.

NIMAM NAMENA, DA BI OB TEJ PRILIKI PODROBNO ANALIZIRAL NAŠE DELO NITI RAZPRAVLJAL O NAČRTIH ZA BODOČE. O VSEM TEM SMO SE ŽE IN SE ŽE BOMO POGOVARJALI NA SESTANKIH DELOVNE SKUPNOSTI, NA SEJAH SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN NA STROKOVNIH SESTANKIH.

KRATKA, CELOTNA OCENA PODJETJA V LETU 1966 JE DOBRA IN LAHKO REČEMO, DA SMO POSLOVALI USPEŠNO. KO TO UGOTAVLJAMO, PA TUDI VEMO, DA BI BIL TA CELOTNI USPEH LAHKO ŠE POVOLJNEJŠI, ŠE BI NE BILO PRI DELU TUDI ŠE VRSTO MALIH NEUSPEHOV, SPODRSLJAJEV IN NAPAČ, OD KATERIH SO BILE MNOGE ODVISNE OD NAS SAMIH IN NE SAMO OD STVARNIH RAZMER. SKORO V VSEH BISTVENIH POSTAVKAH SMO NAŠ NAČRT V LETU 1966 IZPOLNILI. TO VELJA PREDVSEM ZA GOJENJE V DRUŽBENIH IN ZASEBNIH GOZDOVIH IN ZA IZKORIŠČANJE V DRUŽBE-NIH GOZDOVIH. NEKOLIKO POD PRIČAKOVANJEM SMO USPELI PRI GRAD-

NJAH, KAR NAS OBVEZUJE, DA BOMO MORALI V PRIHODNJE TEJ DEJAVNOSTI POSVETITI VEČ POZORNOSTI. ENEGA NAŠIH NAJVEČJIH USPEHOV SMO LETOS DOSEGLI V POGOZDOVANJU. POGOZDILI SMO 550 HA POVRŠIN, KI DOSEDAJ NISO DAJALE NIČ ALI PA PRAV MALO PRIRASTKA. TOLIKO POGOZDITI NI MAJHNA STVAR. TO SO VELIKI IZDATKI, TO JE OKROG 1.8 MILJONA SADIK, KI SMO JIH VEČINOMA VZGOJILI V LASTNIH DREVESNICAH, TO JE OKROG 20.000 DNIN, KAR VSE ZAHTEVA POŽRTVOVALNO IN DOBRO ORGANIZIRANO DELO. VKLJUB VSEM, POSEBNO TEŽAVAM ZARADI POMANJKANJA DENARJA, SMO V TEM USPELI. HVALA ZA TO GRE VSEM ČLANOM KOLEKTIVA. 550 HA JE DOSEDAJ REKORDNA POVRŠINA, TOLIKO ŠE NISMO NIKOLI POGOZDILI, PA TUDI DRUGA GOZDNA GOSPODARSTVA NE. PA VENDAR 550 HA NI VELIKO V SORAZMERJU NA POTREBE, KI JIH KAŽEJO VELIKE POVRŠINE DEGRADIRANIH GOZDOV IN OPUŠČENIH KMETIJSKIH POVRŠIN. DOKAZALI SMO, DA SMO KOS VELIKIM NALOGAM IN DA BI OB DENARNI PODPORI ZMOGLI POGOZDITI V PRIHODNJIH LETIH PRAV TOLIKO ALI PA CELO VEČ.

TO PA SO ŽE PREDVIDEVANJA ZA NAPREJ, POGLED V LETO 1967. ČE BOMO ODVISNI SAMO OD LASTNIH DENARNIH VIROV, BOMO SICER MANJ POGOZDILI VEČ PA BOMO PORABILI ZA OPREMO V SPRAVILU IN TRANSPORTU TER ZA GRADNJO CEST.

OPRAVLJENO DELO JE REZULTAT PRIZADEVANJ VSEH 800 ČLANOV DELOVNE SKUPNOSTI. PRAV GOTOVO PRIZADEVANJA ŠE NISO IZKORISTILA VSEH NAŠIH SPOSOBNOSTI, ZATO SMEMO PRIČAKOVATI OB BOLJŠEM DELU TUDI LEPIŠIH USPEHOV. OD USPEHA PODJETJA JE ODVISNA BLAGINJA VSEH DELAVCEV IN NJIHOVIH DRUŽIN. TO PA POMENI, DA KO ŽELIMO IZPOLNITI VSE NAČRTE V PODJETJU ZA LETO 1967, S TEM OBENEM ŽELIMO VSEM ČLANOM SKUPNOSTI IN DRUŽINAM TUDI V NJIHOVEM ZASEBNEM ŽIVLJENJU POLNO USPEHOV, ZADOVOLJSTVA, ZDRAVJA IN SREČE.

SELEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Upravni odbor je na 5. seji, dne 26.11.1966 razpravljajal in sklepal o naslednjih zadevah:

1. Za letni popis je na predlog obratnih delavskih svetov imenoval naslednje popisne komisije:

GO Novo mesto:

1. Kopinč Franc, revirni gozdar - predsednik
2. Bajt Mirko, ref.za goj.gozdov - član
3. Geršič Peter, revirni gozdar - član

GO Straža:

1. Turk Karel, revirni gozdar - predsednik
2. Zelenko Jože, revirni gozdar - član
3. Zupančič Bogdan, revirni gozdar - član

GO Podturn:

1. Rom Metod, revirni gozdar - predsednik
2. Malc Jože, revirni gozdar, član
3. Markovič Franc, kurjač, član

GO Črmošnjice:

1. Haler Ernest, ref.za izkor. - predsednik
2. Knez Franc, revirni gozdar - član
3. Vidic Matija, revirni gozdar - član

GO Črnomelj:

1. Rade Jože, ref.za izkor. - predsednik
2. Butala Jože, drevesničar, član
3. Svetličič Jože, revirni gozdar - član

GO Metlika:

1. Grabrijan Andrej, revirni gozdar - predsednik
2. Nemanič Stane, revirni gozdar - član
3. Švajger Jože, gozdni delavec - član

GO Trebnje:

1. Veselič Alojz, ref.za odpremo - predsednik
2. Pavlin Marjan, revirni gozdar - član
3. Bukovec Janez, revirni gozdar - član
4. Špiletič Boris, revirni gozdar - član
5. Ing.Mlakar Damjan, ref.za goj.- član

Gradbeni obrat:

1. Krapež Alojz, delovodja, predsednik
2. Petretič Martin, delovodja - član
3. Škrbec Stane, delavec-tesar - član

Obrat za gozd. načrtovanje:

1. Krampelj Jure, tehnični risar - predsednik
2. Kopic Franc, ref. za gozd.kataster - član
3. Sašek Janez, geometer - član
4. Belopavlovič ing.Danica, taksator - član
5. Ing.Starič Ludvik, taksator - član

Skladišče Straža:

1. Berkopec Franc, manipulant, predsednik
2. Gril Ivan, naklad. vagonov - član
3. Nose Ivan, naklad. vagonov - član

Skladišče Črnomelj:

1. Krakar Martin, del. na sklad. - predsednik
2. Lovšin Milan, del. na sklad. - član
3. Kočevar Franc, del. na sklad. - član

Skladišče Novo mesto:

1. Vrhovšek Milan, delavec - predsednik
2. Božič Franc, delavec - član
3. Ovniček Jože, delavec - član

Uprava:

1. Ing. Petrič Jože, vodja službe za goj. - predsednik
2. Zagar David, knjigovodja OD, član
3. Adamič Danijel, vodja sl. za drevesnič. - član

Komisija za terjatve in obveznosti:

1. Ing. Kalinovič Rade, vodja sl. za izk. gozd. - predsednik
2. Škufca Stane, vodja služb. za plan in analize - član
3. Vidmar Pavla, strojepisna - član

Komisija za popis stan.hiš in investicij v teku:

1. Ing. Kure Danilo, projektant - predsednik
2. Kovačič Alojz, knjigovođa - član
3. Ing. Hočevar Tone, taksator - član

Komisija za počitniški dom:

1. Gregorčič Nace, socialni delavec - predsednik
2. Štim Franc, upravitelj gradb.obr. - član
3. Špiletič Bogo, varnostni tehnik - član

Popis se mora opraviti v času:

Osnovna sredstva od 12. 12. do 15. 12. 1966

Popis materiala od 16. 12. do 31. 12. 1966

Zaradi popisa se po sklepu upravnega odbora ukine vsa nabava materiala, razen če gre za stvari, ki so nujne. Popisne komisije prejmejo pismena navodila, za predsednike komisij pa bo organiziran enodnevni seminar.

2. Na podlagi pooblastila delavskega sveta je določil režijo za les, ki jo plača lastnik gozda, ki ni kmet in lastnik gozda-kmet, če podari les svojemu sinu ali hčeri za gradnjo stanovanjske hiše. Režija znaša 40 % od predpisane biološke amortizacije. 80 % režijo od biološke amortizacije pa plača lastnik gozda, če les proda ali podari mimo GG oziroma če izvrši črno sečnjo.
3. Odobril je posojilo v obliki štipehndije tovarišema Blažič Janezu in Zunič Stanislavu, ki sta vpisana v III. letnik gozdarske fakultete in Dražumerič Vitu, ki obiskuje IV. letnik srednje gozdarske šole.

Odobril je delno plačilo šolnine za tovariša Dežman Naceta in Veselič Alojza ter tovarišicama Zupančič Cilki in Čepelič Mariji, vsem iz GO Trebnje. Navedeni študirajo na višji šoli za organizacijo dela Kranj, posebni oddelek v Trebnjem. Prav tako je odobril plačilo šolnine za tovariša Krampelj Jureta, ki študira na srednji lesno industrijski šoli.

4. Upravni odbor je razpravljajal tudi o stanovanjski problematiki predvsem o tem, kako stanovalci plačujejo stanarino. Pri tem je zadolžil računovodstvo, da opozori vse stanovalce, da plačajo najemnino po odločbi, ki so jo prejeli od občine. V kolikor stanovalci ne bi plačali zaostale najemnine od 1.1. 1966 dalje, bo Gozdno gospodarstvo to izterjalo preko

sodišča. Plačevanja stanarine so oproščeni revirni gozdarji, ki stanujejo v logarnicah Remec, Padež, Radoha, Miklerji, Planina in Gorjanci.

Najemnino v znesku 500 do 2.000 din mesečno plačajo stanovalci, ki stanujejo v logarnicah Fogorelec, Daleč hrib, Brezova reber in Tribučje. Stanovanja, ki niso še ocenjena, mora občina še oceniti. Prav tako je treba oceniti tudi poslovne prostore pošte v Straži, da bo mogoče določiti stanarino.

5. Upravni odbor je razpravljal tudi o nekaterih kadrovskih vprašanjih ter na predlog gozdnih obratov sprejel SKLEP, da začasno ostanejo na delu delavci, ki bi jim morali 1.12.1966 izdati odločbe o prenehanju dela. Ta ukrep je potreben zato, ker še niso vsa dela (obračun delavcev) prenešana na upravo GG. Prav tako je sprejel sklep, da štipendisti ostanejo na praksi še po 31.12., ko jim bi moralo po sklepu upravnega odbora delo prenehati.
6. Upravni odbor predlaga, da se zaradi pretirane sečnje domačega oreha s strani kmetov, naredi vloga na sekretariat za gospodarstvo v kateri se zahteva, da se posek domačega oreha omeji.
7. Upravni odbor priporoča vodjem gozdnih obratov, da se udeležijo seminarja o higiensko tehnični zaščiti in upravnem postopku. Seminar organizira Zavod za izobraževanje oziroma občina Novo mesto.
8. Na predlog obratnega delavskega sveta GO Podturn, je dodelil stanovanja, ki so v novozgrajenem bloku v Dol. Toplicah, naslednjim delavcem: upravitelju ing. Klančičarju, drevesničarju Jarc Alojzu in gozdnim delavcem Murn Jožetu, Šetina Dragotu, Hirc Antonu in Fakar Jožetu.
9. Določil je ceno uslug za žaganje drv in sicer:

za delavce GG	550 din/prm
za ostale	700 din/prm
10. Na delovno mesto revirnega gozdarja v revirju Gradac na GO Metlika je razporedil Grabrijan Andreja, gozdarskega tehnika.
11. Osnovni organizaciji zveze slepih je odobril kot pomoč za ustanovitev centra za rehabilitacijo 100.000 S din.

12. Za organizacijo "Fricovega pokala" je Smučarskemu društvu odobril 40.000 S din.
13. Upravnemu odboru je bilo postavljeno vprašanje, ali pripada delavcu nadomestilo osebnega dohodka, če je poklican na zdravniški pregled. Upravni odbor je v tej zvezi sprejel sklep, da delavcu pripada nadomestilo OD, če je poklican na zdravstveni pregled. Len 48. točka 2. temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju namreč določa, da pripada nadomestilo osebnega dohodka zavarovancu, če zaradi določenega zdravljenja ali medicinskih preizkusov, ki jih ni mogoče opraviti izven zavarovančevega delovnega časa, ne more delati.
14. Za Novoletno jelko go GG prispevalo:
SZDL Novo mesto	350,00 N din
DPM Trebnje	250,00 N din
DFM Črnomelj	250,00 N din
SZDL Metlika	100,00 N din
GO Črmošnjice	350,00 N din
15. Upravni odbor potrdi razdelitev nagrad delavcem, ki so našli najdebelejše in najvišje drevo v znesku 120,00 N din.
16. Reševal je nekatere prošnje o oprostitvi gozdne takse.

xXx

ŠESTI REPUBLIŠKI SEMINAR IZ GOJENJA GOZDOV V KOČEVJU

V dneh od 27. - 30. septembra 1966 je bil v Kočevju šesti republiški seminar iz gojenja gozdov. Naslov letošnjega seminarja je bil "Fremena v grmiščih in degradiranih gozdovih Slovenije". Seminar je organiziralo Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij SR Slovenije, strokovno pa ga je pripravil in vodil docent dr. ing. Dušan Mlinšek iz Biotehnične fakultete v Ljubljani. Zanimanje za seminar je bilo izredno veliko, saj so vsa gozdna gospodarstva iz Slovenije poslala po nekaj udeležencev. Zaradi velikega števila udeležencev se je seminar ponovil v dneh 5. do 8. oktobra. V prvem turniru je bilo 26, v drugem pa 32 gojiteljev iz cele Slovenije. Iz našega podjetja so se seminarja udeležili Mirko Bajt (GO Novo mesto), ing. Damjan Mlakar (GO Trebnje), ing. Jože Vidervol (GO Črnomelj) in Jože Petrič (uprava GG).

V uvodnih referatih so predstavniki KGF Kočevje kot gostitelji najprej orisali splošne, rastiščne in gozdnogospodarske razmere na 6. kočevskem gozdnogospodarskem območju, nato pa je vodja seminarja podal nekaj podatkov o grmiščih v Sloveniji in orisal način, kako se z gojitvenimi ukrepi lahko taka grmišča najbolj ekonomično prevede v gospodarske gozdove. V Sloveniji je okrog 200.000 ha grmišč in degradiranih gozdov, kar predstavlja obsežen in težak gozdnogospodarski problem. Samih grmišč v ožjem smislu besede je v Sloveniji okrog 75.000 ha, kar pomeni, da znaša izpad najmanj 250 - 350.000 m³ lesne mase letno (3,3 - 4,7 m³ letnega etata po hektaru). Že te skope številke dovolj zgovorno pričajo kako velikega življenskega pomena je za slovensko gozdarstvo premena grmišč.

Za premeno grmišč je dal kočevski seminar v marsičem nove smernice, ki prvenstveno bazirajo na bioloških in gospodarskih analizah grmišč. Osnovni pogoj za takoimenovano indirektno premeno grmišč, kjer se v glavnem z gojitvenimi ukrepi (redčenje, čiščenje) in brez velikopoteznega pogozdovanja, z razmeroma nizkimi stroški v doglednem času grmišče lahko prevede v gospodarski gozd, je spoznavanje grmišč. Ob temeljiti biološki analizi izgubi grmišče v marsikaterem primeru manjvrednostni prizvok.

Pri gojitvenem načrtovanju je treba upoštevati razvojni stadij grmišča. Najbolj zanimiv je pri tem tisti, kjer se v imigracijskem procesu že javljajo gospodarsko pomembne drevesne vrste. Pri upoštevanju tega naravnega potenciala, je delo pri premeni mnogo cenejše in racionalnejše. Glavni momenti, ki so pri načrtovanju premene grmišč pomembni so rastiščna osnova, dostopnost in celovitost.

Pri razvrščanju grmišč glede na kakovost rastišča služi za izhodišče naravna rastiščna osnova. Pri sestojni zasnovi cenimo direktno uporabnost sestoja kot osnovo za bodoči gospodarski sestoj. Ocenjujemo prisotnost drevesnih vrst, njih udeležbo, vitalnost, razvojno sposobnost in kakovost. Ocenjevanje dostopnosti se nanaša na pristopnost do objekta, možnosti gibanja na objektu, skratka prisotnost prometnih naprav in reliefne prilike. Pod celovitostjo je razumeti pomembnost objekta glede na sosedne objekte, ki so predvideni za premeno, ali pa so že gospodarski gozd.

Pri ocenjevanju se poslužujemo šifer, ki izgledajo takole:

1. Rastiščna osnova:	4. Celovitost	
- odlična 1.000	- zelo pomembna	1
- srednjedobra 2.000	- pomembna	2
- revna 1.000	- nepomembna	3
2. Sestojna zasnova:		
- prav dobra 100		
- zadovoljiva 200		
- slaba 300		
3. Dostopnost:		
- odlična 10		
- srednja 20		
- slaba 30		

Če smo pri ocenjevanju nekega določenega objekta dobili n. pr. šifro 1.232, to pomeni, da je rastišče odlično ohranjeno (ohranjena tla), da je sestojna osnova zadovoljiva (prisotne drevesne vrste je možno s pomočjo nege s pridom uporabiti v bodočem sestoju, pri čemer bodo potrebne le dobre spopolnitve) da je objekt težko dostopen in da je celovitost pomembna.

Ob upoštevanju take sheme pri kategorizaciji grmišč pridemo do zaključka, da naj bodo grmišča brez gospodarsko zanimive zasnove na prioritetni lestvici premene zadnja. Najbolj interesantna so tista grmišča, ki imajo najnižjo šifro, tista pa, katerih šifra se približuje vrednosti 3.333 pa kaže odložiti za kasneje, kajti v daljšem razdobju je pričakovati, da bosta osvajaalni potencial grmovnih in drevesnih vrst in velika imigracijska moč gozdnih drevesnih vrst omogočila racionalnejšo premeno. Z drugimi besedami to pomeni, da je treba premeno načrtovati tako, da bodo izkoriščeni vsi prirodni potenciali, s čimer bodo tudi stroški močno znižani. Po teh kriterijih bi konkretni objekt s šifro 1.232, pri katerem so vsi znaki razen "dostopnosti" ugodni, spadal v prvo polovico ^{na} prioritetni lestvici, odvisno pač od tega kako obsežno področje grmišč nameravamo zajeti s premeno.

Io končanem teoretičnem delu seminarja, so nam predstavniki KGP Kočevje že prvi dan popoldne razkazali svoja obsežna grmišča, ki se razprostirajo v glavnem na bivših kočevarskih posestih (Šahen, področje gozdnega obrata Stara cerkev in Kočevje). Splošen vtis, ki smo ga pri tem dobili je bil ta, da je pojem grmišč precej širok in da je v nekaterih primerih sestojna zasnova že tako dobra, da bi skoraj lahko govorili o gospodarskem gozdu. V večini primerov so to odlična rastišča, ki pripadajo družbenemu sestoju lastništva. Brez dvoma je pri takih pogojih, posebno še zaradi lastništva (steljarjenje je izključeno) z metodo indirektno premene lahko z razmeroma nizkimi stroški izvesti premeno. V glavnem bi prišlo v poštev redčenje, kjer pa so skupine podmladka iglavcev pa reševanje le-teh, če bi uporabili termin, ki je pri nas udomačen.

Posebno nam je padlo v oči, da je jelov podmladek povsod zelo močno poškodovan po divjadi. Pogriženi so vršički, obgrizene veje, skratka divjad dela gozdarjem velike preglavice in zato ni čudno, če se jezijo na lovce (v sklopu KGI Kočevje je tudi poseben obrat gojitveno lovišče "Rog", kateremu pripadajo tudi obsežna lovišča na naši strani Boga). Za zaščito jelke pred divjadjo morajo uporabiti precej sredstev (za 1 ha premaza porabijo 20.000 S din), če pa bi hoteli lepa jedra ograditi, bi stroški še narasli. Kako lahko smo veseli pri nas, da je stalež divjadi tako nizek, da ne povzroča večje škode. Morda gre zahvala našim aktivnim lovcem in divjim lovcom.

Po orientacijskem vpogledu v problematiko grmišč na kočevskem smo se udeleženci seminarja razdelili na delovne skupine (4-5 udeležencev) in že takoj prvi dan proti večeru dobili prvo praktično nalogo. Na vnaprej pripravljenih in označenih ploskvah je morala vsaka skupina na hitro določiti cilje in ukrepe za spremeno na konkretni ploskvi. Ker seveda še nismo poznali širšega koncepta za spremeno celotnih kočevskih grmišč, je bilo določanje gozdnogojitvenih ukrepov "ad hoc" (postavili smo se v vlogo padalca, ki pristane sredi grmišča) zelo zanimivo, zlasti potem, ko smo izdelane predloge primerjali z vnaprej določenimi cilji in ukrepi v okviru gozdnogojitvenega načrta. Tako smo n.pr. na ploskvi, ki je bila delno zaraščena s travo, na kamnitih mestih pa z panjevskimi listavci predvideli direktno spremeno s smreko in macesnom, tako, da bi na skalnatih mestih listavce samo delno prerediti in odstranili koše. V nasprotju s tem pa je imel v elaboratu objekt šifro 3311, kar pomeni, da v naslednjih 20 letih na objektu niso predvideni nobeni cilji in ukrepi. Iz tega primera je lepo razvidno, kako je gojitveni načrt upošteval prioriteto lestvico in dal v obsežnem kompleksu grmišč prednost grmiščem na dobrih tleh z dobro sestojno zasovo. Če bi imela opravka samo z majhnimi površinami grmišč, potem bi brez dvoma prišla v poštev tudi direktna spremena na opisanem objektu.

Naslednja naloga, ki je bila precej obsežna in je zahtevala ves dan časa, je bilo biološko in ekonojsko vrednotenje grmišč s pomočjo posameznih vzorcev. V ta namen je bilo na terenu pripravljenih 6 ploskev velikosti 0,006 - 0,9 ha, na katerih je bilo potrebno izdelati podrobno biološko analizo v pritalnem, srednjem in zgornjem sloju, pri čemer smo ugotavljali točno število osebkov po drevesnih vrstah in jih ocenjevali z ozirom na vitalnost (velika, zmerna, majhna), razvojno težnjo (napreduje, spremlja, zaostaja) in občo kakovost (odločna, dobra, slaba). Delo je bilo zelo precizno in zamudno. Tako smo na ploskvi po vzorčni metodi n.pr. v pritalnem sloju polagali po tleh late in na vsakem kvadratnem metru točno prešteli vse osebkove (tudi klice) in jih po vitalnosti, razvojni težnji in kakovosti uvrščali v ustrezne manuale. Podobna analiza je bila izdelana tudi za srednji in zgornji sloj. Vzporedno s štetjem in ocenjevanjem osebkov smo odkazali tudi tiste dravje, katerega bi bilo treba iz gojitvenih razlogov odstraniti.

Po končani analizi smo dobljene podatke kabinetno obdelovali, za kar smo dobili na razpolago pomožne podatke o površinah ploskev, stroških izdelave sortimentov, stroških spravila, prodajnih cenah sortimentov in o cenah posameznih vrst gozdnogojitvenih del. S pomočjo vseh teh podatkov smo terenske rezultate reducirali na hektar in dobili zelo interesantne podatke. Tako je biološka analiza pokazala, da je v vseh slojih izredno veliko število osebkov gospodarsko interesantnih drevesnih vrst, ki so po vitalnosti, razvojni tendenci in kakovosti zelo dobri. To število se je giba⁷o na posameznih ploskvah, upoštevajoč seveda tudi pritalni sloj, od 4.842 do 308.173 osebkov na hektar (reducirano). Zares fantastične številke, ki potrjujejo, kako velik je prirodni potencial, katerega je z negovalnimi ukrepi mogoče vključiti v premeno.

Še bolj interesantni so bili podatki, ki smo jih dobili pri vrednostni oceni grmišč in stroških premene. Pri tem smo za vsako ploskev izdelali kalkulacije stroškov za osnovanje novega sestoja v primeru, da izkoristimo staro zasnovo (indirektna premena) in kalkulacijo stroškov za osnovanje nove kulture v primeru, da se grmišče poseka na golo (direktna premena). Za ilustracijo naj navedem tako kalkulacijo za eno od ploskev, ki smo jih obdelovali.

Površina ploskve: 0,0223 ha

A. Stroški za osnovanje nove kulture v primeru, da se grmišče poseka na golo (direktna premena)

a - posek drevja (nad 3. deb. stopnjo)	19.214 S din
b - priprava tal za pogozdovanje	975 S din
c - stroški pogozdovanja	8.920 S din

STROŠKI SKUPAJ: 29.109 S din

d - izkupiček za les 12.955 S din

Končni izdatek: (a + b + c - d) 16.154 S din

Končni izdatek na hektar 723.699 S din

B. Stroški za osnovanje novega sestoja v primeru, da izkoristimo staro zasnovo (indirektna premena)

a - stroški nege	11.760 S din
b - spopolnitve	-
c - vrednost posekanega lesa	8.250 S din

Končni izdatek (a + b - c) 3.480 S din

Končni izdatek na hektar 155.904 S din

Številke lepo pokažejo, da bi v primeru indirektna premene prihranili na izdatkih po hektaru kar 567.795 din. Poleg tega prihranka pa ima indirektna premena tudi prednosti, ki se ne dajo izraziti v številkah. Te se kažejo v ohranitvi naravnosti gozda, manjšem riziku in hitrejšemu vključevanju površin v proizvodnjo. Seveda ne smemo pri tem pozabiti, da je taka primerjava na konkretni ploskvi mogoča samo zato, ker so za to dani prirodni pogoji. Tako je biološka analiza za hektar pokazala, da imamo opraviti s 4.842 osebki, ki so močno in zmerno vitalni (od tega 1076 smreke, 180 javorja in hrasta, 1972 lipe in 1.614 ostalih listavcev). Ti osebki so bili tudi po slojih razporejeni zelo ugodno. V takih primerih sta za premeno res potrebna samo sekira in vejniki, da se odstrani tisto, kar kvalitetni podmladek ovira pri rasti.

Tretji dan seminarja smo imeli praktično nalogo izdelave načrta premene na določenem objektu. V ta namen je bil na terenu izbrani okrog 1,8 ha velik objekt, na katerem so se rastiščne in sestojne prilike zelo menjale, tako, da je bil to pravi mozaik. Na priloženih prilogah, kjer je bila vrisana skica objekta (na terenu so bile meje vidno označene s črkami in številkami) smo najprej, po temeljitem rekognosciranju seveda, vrisali rastiščne tipe (trije tipi gradnovega gabrovega gozda in sicer: na meji bukovega rastišča, z večjim deležem javorja in z vejičastim šašem). Moram priznati, da je pri tem marsikateremu od nas manjkalo fitocenološkega znanja, ki je osnova za racionalno gozdnogojitveno načrtovanje. Zaradi tega smo morali večkrat iskati pomoč pri vodstvu seminarja.

Naslednja naloga je bila izdelati podrobnejši načrt premene za celotno ploskev in vrisati na skice vse negovalne enote, ki pridejo v poštev. Kot sem že omenil je bil objekt pravi mozaik in smo morali zato temeljito preštudirati vsak del površine predno smo se odločili za ta ali oni ukrep. Za vsako negovalno enoto, ki smo jo vrisali na skico, smo določili dejansko stanje, cilj in potrebne ukrepe. V ta namen smo uporabljali praktične formule, ki v zgoščeni obliki povedo vse potrebno. Naj navedem primer za eno od negovalnih ploskev velikosti približno 50 a:

Stanje: Heterogen letvenjak: trep., sm., ja., bu., ga., z lesko

Številne sm. in je. v vraščanju

- Cilj: 1) mešan drogovnjak trep., bz., ja., li., sm. s podst., sm., je.
2) maksimalno izkoriščanje trep. in bz.
3) v končni obliki sestoj sm., je. in plem.list.

Ukrepi: Redčenje (posebna skrb negi mehkih listavcev). Omo-
gočiti postopno vraščanje iz sp. in sr.sloja v zg.
sloj (pri redčenju upoštevati sp. in sr. sloj.)

V tej kratki obliki je prikazano in povedano vse potrebno.
Pri stanju je v števcu ulomka mišljen zgornji sloj v imeno-
valcu pa srednji. Pritalni sloj bi prišel pod črtkano črto.

Pri načrtovanju smo površino 1,8 ha velikega objekta razdeli-
li na 9 enot in za vsako predvideli drugačne ukrepe (od redčen-
ja, spopolnjevanja, zavarovanja jelovega mladja itd.). Tak na-
čin dela je zelo temeljit, vzame pa precej časa. Brez dvoma
pa je zelo koristen in gojitelji bi ga morali bolj pogosto upo-
rabljati.

Z namenom, da bi tudi praktično pokazali, kako je treba na
posameznih negovalnih enotah ukrepati, smo na posebej označe-
nih ploskvah znotraj objekta, odkazovali drevje in grmovje, ki
bi ga bilo potrebno odstraniti. Zanimiva je bila potem primer-
java med predodkazilom in odkazilom posameznih skupin. Pri tem
je imelo vsako drevo in osebek v grmu svojo številko. Po kon-
čanem odkazilu smo s krep papirjem v različnih barvah označili
drevesa, ki jih je odkazala ta ali ona skupina.

Zadnji, to je četrti dan seminarja, nam je žal vreme močno na-
gajalo tako, da smo bili pošteno premočeni. Kljub temu pa smo
si ogledali primer izvajanja gozdnogojitvenega načrta na
Gozdnem obratu Stara cerkev. Pokazali so nam izvajanje del na
rahlo valovitem vrtačastem terenu s humoznimi, svežimi rjavimi
gozdnimi tlemi, na apnencu pri taki sestojni zasnovi, kjer je
mного dobrih skupin in kakovostrih osebkov v vseh slojih (sku-
pine smrekovega mladja, bukove gošče, skupine javorja). Objekt
je imel šifro 1.111, njegova površina pa je znašala nekaj nad
8,5 ha. Celoten objekt so razdelili na 15 enot in predvideli
najrazličnejše ukrepe. Na celotni površini so posekali 336 m³
lesne mase, s prvim redčenjem zajeli 1,50 ha, s sproščanjem
mladja 1,20 ha, s pripravo tal in pogozdovanjem pa 0,90 ha
(smrekove sadike). Podatek o posekani lesni masi zgovorno pri-
ča, da je pojem grmišč vzet res zelo široko.

Ob zaključku seminarja smo poslušali še referat o gozdnogospodarskem konceptu za grmišča in kočevske gozdove na gozdnem obratu Stara cerkev, kjer so po načelih, podanih na seminarju, izdelali generalni načrt za prevedbo grmišč in slabo gospodarskih gozdov v gospodarske gozdove. Ob tem samo nekaj podatkov! Gozdni obrat Stara cerkev gospodari z gozdovi na površini 9.281 ha. Od te površine odpade na zasebne gozdove samo 457 ha, kar predstavlja komaj slabih 5 %. V strukturi lesne zaloge je 38 % iglavcev in 62 % listavcev (razmerje za celotno področje KGF Kočevje je 51 : 49 v korist iglavcev). Ti skopi podatki kažejo, da je na tem obratu struktura lastništva zelo ugodna in da je obrat v primerjavi s celotnim področjem KGF Kočevje po lesni zalogi in njeni strukturi v znatno slabšem položaju. Žal zaradi hitrosti podajanja referata nisem mogel zapisati ostalih podatkov, ki bi bili zanimivi. Ne glede na to pa se mi zdi, da so podatki o lastniški strukturi zelo značilni, zlasti če jih primerjamo z našimi razmerami, ki so bistveno drugačne (od celotne površine 74.566 ha gozdov, s katerimi gospodari GG Novo mesto, odpade na družbeni sektor 24.460 ha ali 33 % na zasebni sektor pa 50.106 ha ali 67 %).

Na gozdnem obratu Stara cerkev so za vsa grmišča in slabo gospodarske gozdove izdelali gojitveni načrt premene po kriterijih rastišča in sestojne zasnove ter dostopnosti in celovitosti. Z uporabo že omenjenih šifer so vse površine razporedili na grafikon (na ordinati površine v hektarih, na abscisi šifre) in tako dobili prioritarno lestvico zaporedja za premeno. Izračunali so, da bi za premeno grmišč rabili 20 let, pri čemer bi letno zajeli 370 ha (od tega 80 ha pogozdovanja), povprečna cena za 1 ha premene pa bi znašala 270.000 S din. Zaključek tega referata je bil, da bi se iz združenih sredstev, ki bi jih prispevala poleg gozdnogospodarskih organizacij še lesna in papirna industrija, morala financirati tudi dela na takimenovani indirektni premeni, ne pa samo dela na osnovanju intenzivnih nasadov, pri čemer je mišljena sečnja na golo in pogozdovanje.

V malo obsežnejšem sestavku, ki je tu pa tam ilustriran z nekaterimi podatki, sem skušal prikazati, kaj je prinesel novega šesti republiški seminar iz gojenja gozdov. Brez dvoma je nakazal racionalnejšo pot premene, ki je hitrejša, cenejša in bližja naravi, kot pa sekanje na golo in pogozdovanje. Seminar je bil temeljito pripravljen, za kar gre zahvala vodstvu in gostiteljem, ki so žrtvovali precej časa, da so pripravili objekte in, ki so poskrbeli, da smo se udeleženci seminarja zelo dobro počutili. Pri tem je treba omeniti tudi lepo organiziran družabni večer v tradicionalnem gozdarskem stilu. Za spomin na udeležbo smo dobili tudi značko z medvedom ter vejnikom in sekiro kot simbolom gojitvenih del v grmiščih in degradiranih sestojev (izdelek ribniške suhe robe).

Čeprav je vsebina prispevka že malo obširna in dolgočasna, bi kljub temu ob koncu hotel potegniti nekaj vzporednic in primorjati naše delo na premeni z načeli podanimi na seminarju v Kočevju. Mislim, da delim mnenje z vsemi štirimi udeleženci iz našega podjetja, če rečem, da smo bili po končanem seminarju kar nekako razočarani, pa čeprav je bilo večkrat poudarjeno, da taka metoda indirektno premene ne pride v poštev za predele Primorske, Bele krajine in Suhe krajine. Ali je naš koncept premene v celoti zgrešen? Ali res ustvarjamo monokulture, ki so podvržene vsem mogočim škodljivim vplivom in škodljivcem? Ali ne znamo izkoristiti prirodnega potenciala pri naši premeni? Taka in podobna vprašanja so nam rojila po glavi in nam v prvem trenutku povzročila malodušje. Ali je tako malodušje upravičeno? Prepričan sem, da ni in, da je naša pot, ki smo jo ubrali in tudi že v precejšnji meri ostvarili, za naše prilike pravilna, načela podana na seminarju pa nam lahko samo koristijo za pravilno orientacijo pri nadaljnem delu. Čepravim, da je naša pot pravilna, nikakor nočem zanikati, da pri nas ne delamo napak. Kdor dela, ta namreč tudi greši in kdor dela več, ta lahko tudi več greši. Najlažje je tistemu, ki nič ne dela in nič ne greši. Takih pa je v Sloveniji precej, vsaj v pogledu premene, oziroma osvajanja novih površin v smislu razširjene reprodukcije v gozdarstvu.

Če pogledamo stvari do dna in jo osvetlimo z več zornih kotov, bomo ob upoštevanju doseženih rezultatov lahko mirno spali in nadaljevali z že postavljenimi koncepti. Če pogledamo lastniško strukturo gozdnih površin pri nas in na Kočevskem, je le-ta precej različna. Spomnimo se samo na to, koliko prepričevanj, sestankov in navsezadnje tudi vroče krvi je bilo potrebno, da smo posamezne zasebne lastnike prepričali, da so privolili v pogozditev njihovih drobnih parcel. Izdelani so bili načrti po vseh sodobnih gozdarskih principih, toda zaradi izvajanja teh načrtov je neredko nastal celo politični problem. Kmetje so se bodisi iz nevednosti, bodisi iz trmoglavosti upirali, da bi njihove parcele pogozdili. Kljub vsem težavam smo le uspeli, da smo v glavnem na zasebnih površinah v razdobju 5 let osnovali preko 1.300 ha intenzivnih nasadov iglavcev in tako v marsičem spremenili mentaliteto našega dolenjskega kmeta. Dosegli smo namreč to, da je tudi kmet spoznal prednosti, ki jih bo imel pri povečanem hektarskem donosu, če bo namreč njegova sedaj skoraj gola parcela, kjer so tla sicer dobra a praktično brez vsake sestojne zasnove, dajala ob intenzivnih gojitvenih ukrepih, med katere je treba v prvi vrsti šteti tudi fertilizacijo, mnogo večji hektarski donos kot sedaj. V to se je kmet lahko prepričal, ko je videl, kako bujno rastejo smreke, bori in druge drevesne vrste na njegovi parceli. Hkrati s spremembo mentalitete našega kmeta pa smo se približali tudi cilju, ki ga postavlja novi republiški zakon o gozdovih, ki predvideva enotno gospodarjenje z vsemi gozdovi, ne glede na lastništvo.

S temi dejstvi sem hotel poudariti samo razliko v pogledu lastništva, ne da bi se pri tem spuščal v to, koliko so n.pr. v 20 letih storili na področju premene na gozdnem obratu Stara cerkev, kjer je glede lastništva, ki po izkušnjah ni lahek problem, zadeva popolnoma urejena. Morebitna kritika z ozirom na obseg izvršene premene v 20 letih bi bila povsem krivična, kajti le-ta je bila v prvi vrsti odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev, za katera pa vemo, da so se pred leti koristila tudi v druge svrhe, čeprav so bila ustvarjena z biološko amortizacijo iz gozdov. Primerjava naj služi kot primer zgolj zaradi težav v zvezi z lastništvom.

Druga primerjava, ki bi jo kazalo osvetliti, so sami prirodni pogoji. Govoriti o kakšnih sestojnih zasnovah n.pr. na belokranjskih steljniških ali suhokranjskih gmajnah, bi bilo odveč. Iz enostavnega razloga bi bilo povsem brez vsake perspektive na takih površinah, kljub dobrim rastišnim pogojem čakati, da bo narava opravila svoje, ko pa je znano, da vsako leto kmet na svoji parceli dobesečno s koso pobrije vso praprotno in vresje in tako onemogoči še tako agresivno moč grmovnih in drevesnih vrst. Taka tla so zakisana in degradirana, zaradi česar je edina rešitev v tem, da se pogozdijo z ustreznimi drevesnimi vrstami, pa čeprav gre za "drago in širokopotezno akcijo pogozdovanja". Kjer koli pa so bila prirodna jedra, smo jih vedno vključili v novoosnovano kulturo in s tem omogočili večjo biološko stabilnost novih kultur (mešanost). Na žalost pa je na naših grmiščih bolj malo takih prirodnih jeder, kakršne smo videli in spoznali na Kočevskem.

Samo ti dve primerjavi, lahko bi jih navedel še več, naj podkropita trditev, da smo tudi pri nas na pravi poti, nimamo pa takih prirodnih pogojev, kakršni so na Kočevskem. Pri našem delu pa je seveda še veliko napak, katere bi lahko odpravili s podrobnim načrtovanjem gozdnogojitvenih del (prioritetna lestvica) in s temeljitim proučevanjem vseh prirodnih faktorjev, ki imajo odločilni pomen pri premeni grmišč. Regionalne načrte imamo že izdelane; predno pa se bomo lotili konkretnega objekta, bomo morali izdelati tudi podrobnejši načrt premene in vključiti vse razpoložljive naravne potenciale v novoosnovane sestojne ob upoštevanju vseh kriterijev za prioriteto.

Je tako gledano na problem premene grmišč, lahko pridemo do zaključka, da je kočevski seminar samo podkrepil naša dosežanja prizadevanja in nakazal pravilno pot pri nadaljnjih naporih za osvajanje novih površin in njihovo vključitev v gozdno proizvodnjo.

Ing. Jože Petrič

xXx

ANALIZA DELA Z MOTORNIMI ŽAGAMI v l. 1965

V tej analizi sem skušal prikazati dejansko potrošnjo goriva, nekaterih najvažnejših delov motorke ter učinek in trajanje motork pri našem podjetju. Za primerjavo sem se posluževal podatkov Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, ki so v tabelah vedno navedeni pod kolono "normalno". Da bi bili podatki med obrati primerljivi, sem upošteval strukturo poseka iglavcev, listavcev in drv po posameznih obratih tako, da sem srednje vrednosti ugotavljal po tehtanem aritmetičnem povprečju ($A = \frac{\sum z.p.}{\sum p.}$)

1. Potrošnja goriva

Iz tabele št. 1 je razvidno, da trošimo v povprečju za celo podjetje 24 % preveč goriva po m³. Najbolj prekoračujeta potrošnjo goriva po m³ GO Črnomelj in Trebnje in tudi GO Novo mesto se jima precej približuje. Popolnoma nemogoče pa je, da bi bilo to odstopanje, ki ga kaže tabela lahko tako veliko. Po vsej verjetnosti je iskati vzrok v površni evidenci o izdaji goriva.

2. Potrošnja verig

Iz tabele št. 1 je razvidno, da so naše verige izkoriščene le s 43 %, da je torej potrošnja verig za 57 % prevelika. Med posameznimi obrati sicer ni velikih razlik, vendar pa je ta zaključek tak, da delavci v celoti, kljub vsem tečajem in opozarjanjem, še vedno premalo pazijo na nego in vzdrževanje verig, kar se odraža močno tudi v stroških za verige. Če vzamemo, da je bilo potrošenih le 50 % verig preveč (7 % naj gre na račun slabe kvalitete verig, potem znaša ta strošek za celo podjetje: 92 verig x 16000 = 1.472.000 S din).

3. Potrošnja pogonskih vreten in okroglih pil

je sicer nekoliko manjša od verig, vendar je še vedno prevelika.

4. Letni učinek motork

V koloni letni učinek motork je prikazana količina povprečno letno posekanega lesa v m³. Pod kolono "normalno" so za vsak posamezni obrat in tudi za podjetje kot celoto izračunane povprečne letne količine lesa, katere morajo posamezne motorke v času enega leta narediti, da bodo še rentabilne. Pri tem pa je kot spodnja meja rentabilnosti vzeta na podlagi podatkov Inštituta letna količina 700 m³ (iglavcev in listavcev), ali 900 m³ iglavcev in 500 m³ listavcev. Količina letno posekanega lesa, ki odpade na eno motorko je v zadnjem času v upadanju tako pri nas, kot tudi pri drugih podjetjih. Vzrok je v tem, ker se formirajo manjše skupine delavcev, kot bi odgovarjalo zmogljivosti motorke s čimer pa se zelo zmanjša kvarni vpliv tresenja in ropeta na motorista in poveča okretnost delavskih skupin. Iz tabele je torej razvidno, da so naše motorke v povprečju za podjetje (158 %) kot tudi po obratih nad minimalno količino letno posekanega lesa, ki naj odpade na eno motorko, če hočemo, da je motorka še rentabilna.

5. Materialni stroški motornih žag

V tabeli 2 so vrednostno prikazani materialni stroški, ki odpadejo na 1 m³ posekanega lesa (iglavcev, listavcev, drv) po obratih, kot tudi za podjetje. Iz tabele je razvidno, da so materialni stroški preseženi v celoti le z 3 %, čeprav bi bilo na podlagi podatkov iz tabele št. 1 sklepati, da bi morali biti ti stroški veliko večji, kar bi bilo tudi povsem logično. Vzrok za tako majhno preseganje materialnih stroškov po m³ je torej v previsokih predvidenih materialnih stroških.

6. Trajanje motork

V tabeli št. 3 je na podlagi razpoložljivih podatkov 7 motork Partner, ki so že izločene iz obratovanja, prikazano trajanje posameznih motork v obratovalnih urah na podlagi izdelanih količin sortimentov. Ravno tako so prikazani stroški popravil za posamezne motorke v času njihovega trajanja.

Iz tabele je razvidno, da je povprečje trajanja izločenih 7 motork le 540 obratovalnih ur, dočim je predvidena življenska doba ene motorke 1500 - 2000 obratovalnih ur. V nasprotju s tem pa so zelo zanimivi povprečni stroški popravil, ki odpadejo na eno žago v času njene življenske dobe (127.000 din) če predpostavimo, da je bila nabavna cena motorne žage Partner v l. 1964/65 okrog 210.000 din in, da se normalno v času življenske dobe motorke izda za njena popravila 100 % njene nabavne vrednosti, potem vidimo, da je za popravila izdano preko polovice nabavne vrednosti motorke (127.000 din) že v prvi tretjini življenske dobe motorke (540 obrat.ur).

Na podlagi navedenega in podatkov v tabeli 3 lahko torej zaključimo:

- da so podatki o izvršenih količinah verjetno pomanjkljivi,
- da je v nekaj primerih prišlo do prezgodnjega uničenja motork zaradi strojeloma, kar torej ne daje prave slike o trajanju,
- da je tako kratko trajanje zaradi prepovršnega vzdrževanja, čiščenja itd., kar je navedeno v tabeli št. 1,
- in delno tudi, da so verjetno motorke Partner premalo vzdržljive za naše prilike.

Iz analize dela z motornimi žagami v letu 1965 je razvidno, da razžagajo verige pri motornih žagah našega podjetja le 43 % predvidenih m³. Na osnovi tečajev o delu z motorno žago, brušenja in vzdrževanja verig je računati, da se bo procent dvignil na 60 %. Najboljši znan rezultat do sedaj so pokazale verige delovne partije Jakupovič - Alič iz GO Ormošnjice z motorno žago Stihl Contra. Omenjena delovna partija je z eno verigo v času njenega trajanja izdelala 681 m³, pri tem pa se nobena od verig ni niti enkrat utrgala.

Delovna partija, katere veri e iz katerega koli obrata bodo razžagale v času trajanja najmanj 1000 m³ lesa in, ki bo to preko obrata z ustrezno dokumentacijo javila službi za mehanizacijo, bo predlagana za nagrado.

Ing. Jože Kure

TABELA št. 1a

Gozdni obrat	Posek v m ³	Potrošnja goriva			Odsto- tek v %	Potrošnja verig			Izkor. odst. verig %	Potrošnja pogonskih vret.		
		na m ³ v l				Na eno verigo odpade m ³				Na 1 vreteno odpade m ³		
		Sku- paj	Nor- malno	Dejan- sko		Sku- paj	Normal- no	Deja- nsko		Skupaj	Normalno	Dejansko
NOVO MESTO	i. 1518 l. 10833	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 12351	4835	0.24	0.39	+ 62	35	874	353	40	24	1.410	515
STRAŽA	i. 6479 l. 10969	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 17448	3583	0.22	0.21	- 5	43	1023	406	40	18	1634	959
PODURN	i. 15296 l. 9782	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 25078	4261	0.19	0.17	- 11	42	1166	597	51	6	1849	4172
ČRMOŠNJICE	i. 7962 l. 8289	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 16251	3293	0.21	0.20	- 5	37	1094	430	40	9	1742	1805
ČRNO MELJ	i. 2780 l. 6321	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 9102	3988	0.22	0.44	+ 100	17	983	535	54	10	1576	910
TREBNJE	i. 152 l. 4255	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 4407	2127	0.25	0.48	92	10	820	441	54	12	1331	367
SKUPAJ GG	i. l.	0.16 0.25				i. 1400 l. 800				i. 2200 l. 1300		
	S. 84637	22087	0.21	0.26	+ 24	184	1042	450	43	79	1664	1071

TABELA št. 1b

OZDNI BRAT	Potrošnja okroglih pil			Izkor. pil %	Letni učinek motork			Izkor. %	
	Skupaj	Normalno	Dejansko		Na 1 okr.pilo odpade m ³	SKupaj	Normalno		Dejansko
IVO MESTO	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	63	S.	437	196	45	18	549	686	125
TRAŽA	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	64	S	511	273	53	19	648	969	150
DURN	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	62	S	583	404	69	16	744	1567	211
MOŠNJICE	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	61	S.	535	266	50	12	695	1.354	195
DOME LJ	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	21	S	492	433	88	12	622	758	122
EBNJE	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	26		410	170	41	4	513	1102	215
UPAJ GG	i.	700				i.	900		
	l.	400				l.	500		
	297	S	519	285	55	81	S 660	1045	158

TABELA št. 2

Gozdni obrat	Posek v m ³ po drev.vrs.	Skupaj	Skupni stroški vzdrževanja	Predvideni mat.str. po m ³	Doseženi mat.str. po m ³	Preseg stroš. v %
NOVO MESTO	i. 1.518	12.351	2,935.304	195	238	+ 22
	l. 3.006					
	d. 7.827					
STRAŽA	i. 6.479	17.448	2,800.176	149	160	+ 7
	l. 4.972					
	d. 5.997					
PODTURN	i. 15.296	25.078	2,486.484	125	99	- 21
	l. 4.253					
	d. 5.529					
ČRMOŠNJICE	i. 7.962	16.251	2,152.973	134	132	- 2
	l. 4.117					
	d. 4.172					
ČRNOHELJ	i. 2.928	9.102	1,384.625	165	152	- 8
	l. 2.030					
	d. 4.144					
TREBNJE	i. 152	4.407	1,176.185	186	267	+ 43
	l. 1.859					
	d. 2.396					
SKUPAJ GG		84.637	12,935.747	149	153	+ 3

OPOMBA: Predvideni materialni stroški: Iglavci 82 din/m³
 Teh.les listavcev 121 din/m³
 Drva (160 din/prm) 246 din/m³

$f = 0,65$

TABELA št. 3

Gozdni obrat in št. motornih žag	Posekana količina v m3	Dejansko obr.ure	Normalno obr.ure	Skupni stroški povpre. S din
GO NOVO MESTO Partner R 11 83613 DOZ	i. 58 l. 1.586 d. 1.181	6 317 394		
	S. 2.825	714	1500 - 2000	209.073
GO NOVO MESTO Partner R 12 83582	i. 34 l. 1.578 d. 447	4 316 149		
	S. 2.059	469	1500 - 2000	118.983
GO STRAŽA Partner R-11 86644 Oddana za tečaje na upravo GG	i. 346 l. 798 d. 1.112	38 160 371		
	S. 2.256	549	1500 - 2000	292.850
GO NOVO MESTO Partner R-12 180786 DOZ	i. 229 l. 1200 d. 535	25 240 178		
	S. 1.964	443	1500 - 2000	85.067
GO PODTURN Partner R-11 86616 DOZ	i. 1.106 l. 443 d. 670	123 89 223		
	S. 2.219	435	1500 - 2000	79.781
GO PODTURN Partner R-12 175225 DOZ	i. 1.487 l. 536 d. 835	165 107 278		
	S. 2.858	550	1500 - 2000	103.117
GO ČRMOŠNJICE Partner R-11 175303	i. 1.664 l. 635 d. 837	165 127 279		
	S. 3.136	571	1500 - 2000	89.936
SKUPAJ GG	i. 4.924 l. 6.776 d. 5.617	547 1.355 1.872		
	S. 17.317	3.776:7 = 540	1500 - 2000 1500 - 2000	888.871:7 = 127.000

OPOMBA: Ena motorna žaga naredi po podatkih Inštituta povpr. igl. 9 m3/obrat.h
list. 5 m3/obrat.h.
drva 3 m3/obrat.h.

Na podlagi 3. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih in statuta gozdnega gospodarstva Novo mesto, je delavski svet na zasedanju dne 15. novembra 1966 sprejel

PRAVILNIK O DELOVNIH RAZMERNJIH

I. UVODNA DOLOČILA

Člen 1.

Ta pravilnik natančneje določa pogoje in način pridobivanja ter uveljavljanja dolžnosti in pravic, ki se nanašajo na sprejem na delo, razporeditev na delovno mesto, na delovni čas, na odmor, na počitke, na dopust, na prenehanje dela, na odgovornost pri delu ter na uveljavljanje pravic z dela in po delu.

Določila tega pravilnika veljajo za vsa člana delovne skupnosti podjetja.

II. SPREJEM V DELOVNO SKUPNOST

Člen 2.

Prosta delovna mesta v podjetju so dostopna delavcem, ki izpolnjujejo splošne delovne in posebne pogoje, ki so za posamezno delovno mesto določeni v statutu, temu pravilniku in poslovniku podjetja.

Člen 3.

Splošna pogoja za vstop na delo v podjetje sta, da je delavec star najmanj 15 let in da ima splošno zdravstvene sposobnosti.

Posebni pogoji za vstop na delo so sledeči:

- v poslovniku določeni pogoji za vodilno delavca,
- v poslovniku predpisana strokovna izobrazba,
- da je gozdni delavec, če stopa na delo, ki ne spada v kategorijo težkih fizičnih del, star najmanj 16 let,
- da je delavec star najmanj 18 let, če stopa na delo gradbenega delavca od III. kategorije dalje in na delovno mesto gozdnega delavca, ki po pravilniku o higiensko tehničnem varstvu opravlja težka fizična dela,
- da delavec, ki stopa na delovno mesto gozdnega delavca ni starejši kot 45 let, če doslej še ni opravljal poklica gozdnega delavca,
- da ima delavec primerno psihofizične in zdravstvene sposobnosti, glede na zahteve delovnega mesta.

A. Sprejem na delo z razpisom

Člen 4.

Prosta vodilna delovna mesta se obvezno razpišejo. Razpis je javen. Objavi se v javnih sredstvih informiranja (časopisu) in vsebuje:

1. Pogoje, ki jih mora delavec izpolnjevati za razpisano delovno mesto.

2. Način priglasiitve,
3. Rok za priglasiitev, ki ne sme biti krajši od 15 in ne daljši od 30 dni od dneva objave.
4. Rok za obvestilo o izidu razpisa.

Razpis izvede upravni odbor, ki tudi odloča o izbiri delavca na delovno mesto. Upravni odbor obvesti vse kandidate o izidu razpisa najkasneje v 8 dneh po izbiri. Pismeno obvestilo mora imeti pravni pouk, da ima kandidat pravico ugovora zoper odločitev upravnega odbora na delavski svet podjetja. Če delavski svet ugotovi, da ni razpis opravljen po določenem postopku, izreče razpis za neveljaven, če pa ugotovi, da izbrani delavec ne izpolnjuje predpisanih pogojev, izreče za neveljaven samo sklep o izbiri delavca. V kolikor delavski svet ugovoru ne ugodí, oziroma ne odgovori, imajo kandidati pravico po 30 dneh sprožiti upravni spor pri rednem sodišču.

Člen 5.

Če na razpis ni prijav, ali če so se prijaviili delavci, ki ne izpolnjujejo pogojev, se razpis ponovi. Če je tudi ponoven razpis brez uspeha, upravni odbor s soglasjem obratnega delavskega sveta sprejme sklep, da bo začasno sprejel na delo delavca, ki ne izpolnjuje predpisanih pogojev.

Redni razpis za vodilna delovna mesta vsako četrto leto, se mora objaviti 2 meseca pred iztekom roka. Začetek roka za izvedbo razpisa za vodilna delovna mesta začne teči 1. januarja 1967.

Delavec, ki ni znova izbran na vodilno delovno mesto lahko zahteva, da ga upravni odbor razporedi na drugo primerno delo. V kolikor delavec ne privoli v razporeditev na drugo delo, preneha biti član delovne skupnosti.

B. Sprejem na delo brez razpisa

Člen 6.

Vsako prosto delovno mesto, ki ga namerava delovna skupnost izpopolniti, razglasi na ta način, da ga prijavi pristojnemu zavodu za zaposlovanje delavcev z navedbo delovnih pogojev. Hkrati pa lahko delovno mesto razglasi tudi na oglasnih deskah ali v internem časopisu.

Delovna mesta, ki so prosta in namenjena, da jih zasedejo vajenci, štípendisti ali delavci, ki se strokovno izobražujejo ter delovna mesta, ki jih je mogoče izpopolniti z delavci podjetja, delovna skupnost javno ne razglaša.

Prosta delovna mesta, ki so strokovno zelo zahtevna (delovna mesta z visokošolsko izobrazbo, delovna mesta, katerih funkcija je vodenje ali organiziranje delovnega procesa) razglasi tudi v časopisu.

Razglas obsega zlasti naslednje:

1. Pogoje, ki jih mora delavec izpolnjevati za delovno mesto,
2. Način priglasiitve,
3. Rok sprejemanja priglasiitev, ki ne sme biti krajši od 15 in ne daljši od 30 dni.

O sprejemu odloča:

- a) za vodilna delovna mesta, za katera se zahteva visoka, višja in srednja strokovna izobrazba ter delovna mesta visokokvalificiranega delavca, upravni odbor sporazumno z obratnim delavskim svetom.

b) Za druga delovna mesta pa pristojni obratni delavski svet.

C. Poskusno delo.

Člen 7.

Psihofizične sposobnosti se ugotavljajo s poskusnim delom na delovnem mestu, pri čemer se preizkuša znanje, spretnost, prilagajanje k delu, zanimanje za določeno delo, navade delavca in podobno.

Poskusno delo, ki ga določi organ za sprejemanje delavcev s sklepom o sprejemu na delo, traja najmanj 30, največ pa 60 dni, uvede pa se po potrebi takrat, kadar gre za neznane delavce, zlasti pa takrat, kadar gre za delavce, ki bodo opravljali sledeča dela:

1. Dela navedena v pravilniku o higiensko tehničnem varstvu pri delu, ki se smatrajo za težja fizična dela,
2. Dela gozdarskih strokovnih delavcev,
3. Dela v knjigovodstvu in v administraciji.

Za poskusno delo se smeje določiti delovne naloge, ki se v rednih delovnih pogojih opravljajo na določenem delovnem mestu in to samo v obsegu in času, ki je potreben, da delavec pokaže svoje sposobnosti.

Člen 9.

Poskusno delo in čas trajanja določi organ, ki delovno mesto razpisuje, razglašča in objavi. Zato mora pogoj poskusnega dela objaviti med drugimi pogoji v razpisu, razglasu ali objavi.

Poskusno delo spremlja tričlanska komisija, ki jo imenuje organ pristojen za sprejem delavcev na delo.

Vsaj en član komisije mora delati z delavcem, ki dela na poskusnem delu in spremljati izvajanje poskusnega dela.

Če komisija ugotovi, da delavec na poskusnem delu ni pokazal primernih sposobnosti mu mora izdati pismeno oceno poskusnega dela. Delo delavcu v tem primeru preneha z dnem, ko mu komisija izroči pismo oceno.

- Delavcu je treba pismeno oceno vročiti najkasneje do zadnjega dne roka, sicer se smatra, da je delavec uspešno končal poskusno delo. Delavec ima pravico pritožbe na oceno poskusnega dela na delavski svet podjetja. Pritožba zadrži izvršitev pismone ocene o poskusnem delu.

Člen 9.

Pisemen preizkus strokovne usposobljenosti kandidatov, ki so se prijavili na razpisano, razglašeno oziroma objavljeno delovno mesto se opravi pred komisijo, ki jo imenuje pristojni organ za sprejem delavcev na delo in sicer pred uvedbo poskusnega dela oziroma sprejema na delo.

Člen 10.

Poskusno delo ni potrebno opraviti delavcu, ki je že član delovne skupnosti, oziroma delavcu, ki je opravil pripravniški staž.

Č. Pripravniško delo.

Člen 11.

Kot poseben pogoj za vstop na delovno mesto je pripravniški staž, ki ga obvezno opravljajo gozdarski inženirji, tehniki, ekonomisti in knjigovodje.

Pripravniški staž urejuje poseben pravilnik o pripravniškem stažu.

D. Sprejem na delo za določen čas

Člen 12.

Izjemoma se sprejme delavca na delo tudi za določen čas in sicer:

1. Za delo na delovnem mestu, ki je prosto, ker je delavec odšel na odsluženje vojaškega roka, ali izvrševanje javne dolžnosti,
2. Za delo, da bo nadomeščal delavca, ki je bolan,
3. Kadar gre za delo v zvezi s posameznimi naročili, oziroma za drugo delo, ki je vezano na čas ali pa je potrebno začasno povečati obseg dela,
4. Na sezonsko delo pri gojenju gozdov, v gozdnih drevesnicah, pri gradnji cest, kuhanju oglja v izkoriščanju gozdov, maklanju celuloze, taksaciji in drugod. O sprejemu sezonskih delavcev na delo odloča obratni delavski svet.

Delavcem, ki so sprejeti na delo za določen čas izda ob sprejemu vodja delovne enote pisмено obvestilo.

Delo preneha delavcu, ki je sprejet na delo za določen čas z dnem, ko mu je po pogodbi-sklepu, potekel čas, ali je končal delo oziroma, ko se je vrnil odsotni član delovne skupnosti.

Tudi za delavce, ki nadomeščajo odsotnega delavca delovne skupnosti in delavce na sezonskem delu velja določilo navedeno v prvem odstavku člena 6. tega pravilnika.

Iz obveznega razglasa oziroma objave so izvzeti tisti delavci, ki redno vsako leto prihajajo na sezonsko delo v našo delovno skupnost. Za njih velja samo prijava na zavod za zaposlovanje delavcev.

Delavci, sprejeti na delo za določen čas ne opravljajo poskusnega dela.

Delavcu, ki nadaljuje delo potem, ko je opravil delo po določenem času, oziroma, ko se je vrnil odsotni član, preneha delo ob pogojih in načinu, kot sicer proti delavčevi volji preneha delo.

E. Ugotovitev zdravstvene sposobnosti.

Člen 13.

Zdravstvene sposobnosti delavca se ugotove z zdravstvenim pregledom, na katerem je treba ugotoviti zlasti sledeče: duševno stanje, fizično konstitucijo, stanje vida, sluha, refleksa, živčevja, srca, pljuč, ožilja, kosti, sklepov, kit, mišic, hrbtenice, krvnega pritiska, dovzetnost za poapnenje ožilja, morebitne ozeblino, zlasti na rokah in podobno.

Pred nastopom na delo mora delavec predložiti zdravstveno spričevalo, delavsko knjižico in potrditev o prejetih osebnih dohodkih v zadnjem letu.

F. Obvestilo o sprejemu na delo

Člen 14.

Delavec mora biti pisмено obvešččen o sklepu, s katerim je sprejet na delo in o dnevu nastopa na delo.

Ko postane sklep o sprejemu na delo pravnomočen, stopi izbrani kandidat na delo. Če pa iz opravičenih razlogov ne more stopiti na delo določenega dne, mora o tem predhodno obvestiti podjetje. V kolikor tega neštori, se smatra, da ne želi stopiti na delo.

Sklep o sprejemu ni mogoče praklicati pred nastopom dela, razen, če je po sredi višja sila (požar, poplava, potres, visok sneg, mraz izpod -15°. V tem primeru preneha delo na delovnem mestu, na katerega je bil delavec razporejen.

G. Seznanitev delavca z delovnim mestom

Člen 15.

Delavca, ki stopi na delo je treba seznaniti z delovnim mestom, delovnimi pogoji, delovnimi dolžnostmi, z neposrednimi delovnimi tovariši, z organizacijo in samoupravljanjem, ter s splošnimi in posebnimi akti podjetja.

Vodilne delavce, vodje delovnih enot in služb seznanja direktor, strokovne in pisarniške delavce obrata, vodja obrata, delavce služb, vodje služb, ostale delavce pa revirni gozdarji, drevosničarji oz. delovodje.

III. RAZPOREDITEV NA DELOVNO MESTO

A. Razporeditev delavca ob nastopu dela in med delom

Člen 16.

Ob nastopu dela in med delom se delavca lahko razporedi na katerokoli delovno mesto, za katero se zahteva enaka delovna sposobnost.

Delovna skupnost lahko glede na zahtevo delovnega procesa razporedi delavca na drugo delovno mesto, če pogoji, ki zahtevajo za to delovno mesto ustrezajo delavčevim strokovnim in drugim delovnim sposobnostim.

Samo s privolitvijo se lahko delavca razporedi na delovno mesto, ki terja manjše ali večje delovne sposobnosti od delovnega mesta, na katerem je uspešno izvrševal svoje redne delovne naloge.

Delavec je lahko razporejen v drugi kraj brez njegove privolitve, če tam zaseda enako delovno mesto.

Proti razporeditvi ima delavec pravico ugovora na delavski svet podjetja.

Delavčev ugovor zoper razporeditev zadrži izvršitev odločbe.

Člen 17.

Delavca, ki uspešno ne izvršuje delovnih nalog na svojem delovnem mestu, se lahko tudi brez privolitve razporedi na drugo delovno mesto, za katero se zahteva manjša delovna sposobnost. Postopek za ugotovitev delavčeve delovne sposobnosti začne vodja službe, oziroma vodja delovne enote, v kateri delavec dela, oziroma direktor za delavce na vodilnih delovnih mestih in vodje služb. Uspešnost sedanjega dela ter delavčeve delovne sposobnosti ugotavlja tričlanska komisija, ki jo imenuje organ za sprejemanje delavcev na delo. V komisiji morata biti vsaj dva delavca, ki delata na enakem ali podobnem delu kot delavec, za katerega se ugotavlja uspešnost.

Delavce razporeja in premešča na delo in med delom organ, ki je pristojen za sprejem delavcev na delo. Če gre za razporeditev delavca na delo, za katerega razporeditev je pristojen obratni delavski svet, v drugo delovno enoto, odločata o tem obratna delavska sveta sporazumno. Sklep o razporeditvi podpiše direktor, če je sklepal o razporeditvi upravni odbor, oziroma obratni delavski svet za delavce na upravi, vodja delovne enote pa za ostale delavce.

Člen 18.

Direktor podjetja, oziroma vodja delovne enote sme začasno razporediti delavca brez njegove privolitve na drugo delovno mesto ali delo, ki terja nižje ali višje delovne sposobnosti, vendar samo v izjemnih okoliščinah in za toliko časa, dokler taka okoliščina traja (na primer: pomanjkanje dela na delovnem mestu, če je treba nadomestiti začasno odsotnega delavca v primeru elementarnih nezgod in podobno).

Ugovor zoper razporeditev v smislu prejšnjega odstavka ne odloži njene izvršitve.

B. Tehnično varstvo pri delu.

Člen 19.

Delavec ima pravico odkloniti delo, pri katerem mu ni zagotovljeno osebno varstvo in bi mu zaradi tega grozila neposredna nevarnost za življenje ali zdravje. O tem mora takoj obvestiti odgovorno osebo.

Določilo o osebni odgovornosti, obveznosti in pristojnosti glede izvajanja varstva pri delu ureja posebni pravilnik o HTV ukrepih pri delu.

C. Težka fizična dela.

Člen 20.

Na posebno težka fizična dela z večjo nevarnostjo za poškodba ali obolenja ni dovoljeno razporediti delavce, ki glede na starost, spol ter psihofizične in zdravstvene sposobnosti niso primerni za opravljanje takih del.

Katera delovna mesta se smatrajo za težka, ali s povečano nevarnostjo za življenje in zdravje, natančno določa pravilnik o tehničnem in zdravstvenem varstvu pri delu.

Delavca ni dovoljeno razporediti na delo z motornimi žagami in drugimi vibrajočimi stroji, če ima poškodovano ožilje, visok krvni pritisk, dovzetnost za poapnenje ožilja, poškodovane kosti, sklepe, kite, mišice, hrbtenico, živčevje ali ozeblina na rokah.

Izjemoma se lahko delavca razporedi na delovno mesto navedeno v prvem odstavku tega člena, čeprav ima posamezne psihofizične ali zdravstvene pomanjkljivosti, vendar šele po mnenju komisije za preizkus sposobnosti, zdravnika oziroma po obveznem mnenju službe za HTV.

Č. Prepoved opravljanja dela.

Člen 22.

Organ, ki je pristojen za razporejanje delavcev na delo, ne sme razporediti delavca na delo, katerega le-ta sme opravljati po določenih zakonskih predpisov, po pravnomočni odločbi sodišča ali drugega organa, če delavec ne more uporabljati zaščitnih sredstev in če delovno mesto ni zavarovano po pravilniku o varstvu pri delu.

D. Izobraževanje.

Člen 23.

Delovna skupnost omogoča svojim članom, da izpopolnjujejo svoje delovne in upravljalne sposobnosti s tem:

1. da jim omogoča izredno šolanje na ustreznih šolah,
2. da organizira sama ali preko ustreznih zavodov in šol razne tečaje in seminarje za pridobitev strokovne usposobljenosti in znanje na področju upravljanja.

Dolžnost vsakega delavca je, da nenehno izpopolnjuje svoje delovne sposobnosti in s tem izboljšuje svoje delo.

IV. DELOVNI ČAS

Člen 24.

Delovni čas v teku enega leta traja povprečno 42 ur tedensko. Delovni dnevi so vsi razen sobote in nedelje z izjemo zadnje sobote v mesecu, ki je delovni dan.

A. Razporeditev delovnega časa.

Člen 25.

Delovni čas je razporejen takole:

1. za delavce na upravi podjetja, na obratu za gozdarsko načrtovanje in za pisarniške delavce gradbenega obrata:

skozi vse leto od 6 - 14 ure.

2. za delavce na ostalih delovnih mestih, razen delavcev v drevesnicah, stalnih gradbenih delavcev in delavcev na sezonskih delih v gozdarstvu in gradbeništvu:

- a) v mesecih april do september - od 6 - 14 ure
- b) v mesecih oktober do marec - od 7 - 15 ure

3. za stalne delavce v drevesnicah, stalne gradbene delavce in gradbene delovodje:

- a) od 1. aprila do 30. septembra - od 6 - 15 ure
- b) od 1. oktobra do 30. marca - od 7 - 13 ure

V času od 1. 12. do 14. marca, izkoristijo delavci v drevesnicah in stalni gradbeni delavci obvezno tudi polovico rednega letnega dopusta.

V pravilniku o delitvi osebnih dohodkov se lahko določi, da se izplačujejo delavcem v drevesnici in stalnim gradbenim delavcem od 1. 4. do 30. 9. nižje akontacije na posebne dohodke od dohodkov obračunanih po obračunskih postavkah. Razlika se izplača, ko je krajši delovni čas.

V mehanični delavnici ter v pisarnah uprave in obratov se ob prostih sobotah uvede dežurna služba. Dežurstvo ureja poseben pravilnik o dežurstvu.

Delavec, ki opravlja delo na dela prost dan, ostane doma drugi dan v tednu.

4. Za delavce na sezonskih delih v gozdarstvu in gradbeništvu, odredi delovni čas sporazumno z delavci vodja delovne enote

B. Podaljšan čas, ki ga je prebil sezonski delavec na delu.

Člen 26.

Ob koncu del se delovna doba za delavce na sezonskem delu ugotovi tako, da se delovna doba, ki jo je delavec dejansko prebil na delu podaljša za toliko delovnih dni, kolikor bi jih delavec prebil na delu, če bi delal 42 ur na teden.

Gradbeni delovodje, minerji in strojniki pri gradbenih strojih lahko izven sezonskega delovnega časa izrabijo toliko prostih dni, kolikor prostih sobot so v času sezone prebili na delu.

C. Delovni čas, ki je krajši od polnega delovnega časa.

Člen 27.

Na nekatera dela se lahko zaposli delavce s krajšim delovnim časom, ki je lahko daljši ali krajši od polovice polnega delovnega časa, če je to glede na organizacijo in značaj dela ter potrebe podjetja smotno.

Med taka dela štejemo:

- dela pri maklanju celuloze,
- dela pri izdelavi drv,
- dela pri izbiranju vejovja za destilarno eteričnih olj,
- dela pri gojitvi gozdov,
- dela čistilk in kuharic na deloviščih,
- nekvalificirana dela v počitniškem domu,
- dela v drevesnicah,
- cestarska dela,
- nabiranje semen in podobno.

Člen 28.

Delavec, ki redno dela najmanj polovico delovnega časa ima vse pravice po delu in iz dela, kakor ostali delavci v podjetju.

Delavec, ki dela manj kot polovico delovnega časa ima pravico sodelovati pri upravljanju kot enakopraven član delovne skupnosti in pravico udeležbe pri delitvi sredstev za osebne dohodke, sorazmerno svojem delovnemu prispevku. Tak delavec uživa varstvo pri delu in je socialno zavarovan za nesrečo pri delu ali poklicno bolezen po posebnih predpisih.

Č. Mati z otrokom.

Člen 29.

Delavka z otrokom, starim do osem mesecev, ima pravico delati po 4 ure na dan, če to zahteva. V tem primeru ima za štiri ure na dan pravico do udeležbe pri delitvi sredstev za osebne dohodke po vseh osnovah glede na svoje delovne uspehe in do nadomestila za delovni čas 4 ure na dan po predpisih o zdravstvenem zavarovanju.

Ko je otrok star 8 mesecev ima delavka pravico delati po 4 ure na dan, dokler ni otrok star 3 leta, če mu je po mnenju zdravniške komisije glede na njegovo splošno zdravstveno stanje potrebna skrbnejša materina nega. V tem primeru ima delavka pri delitvi sredstev za osebne dohodke pravico le do deleža, ki je v sorazmerju z njenim dejanskim delom.

Skrajšan delovni čas matere do osmih mesecev, oziroma do treh let otrokove starosti, se šteje za poln delovni čas.

D. Delo nad polnim delovnim časom.

Člen 30.

Delavec je dolžan delati nad polnim delovnim časom:

1. če zadene podjetje nesreča, toliko časa, da se odvrne nadaljna škoda,
2. če je nujno, da se začeto delo nadaljuje in da bi se končal delovni proces, katerega ustavitev ali prekinitve bi povzročila materialno škodo, ali če bi se z delom preprečilo kvarjenje materiala ali pa da se odvrne okvara na delovnih sredstvih in sicer samo toliko, časa, da se preprečijo škodljive posledice;
3. v primeru, če pristojni organ dredi, da se morajo posamezna dela opraviti v določenem roku (inventura), zaključni račun, periodični obračun, določene analize itd.),
4. kadar je treba delo opraviti namesto delavca, ki je zbolel ali je za dalj časa odsoten (porodniški dopust, vojaške vaje, daljši bolezenski dopust kot 7 dni) ali kadar je delavec odsoten krajši čas, njegovo delo pa se mora nadaljevati v nezmanjšanem obsegu,
5. kadar je treba opraviti nujna dela pri popravilu transportnih naprav, gozdne mehanizacije in podobno,
6. kadar je treba izvršiti dela zaradi zaostanka pri izpolnitvi letnega proizvodnega plana.

Člen 31.

Delo nad polnim delovnim časom v smislu prejšnjega člena odredijo direktor podjetja, ali vodje delovnih enot v primeru iz točke 1, 2, 3, 4 in 5 ter upravni odbor podjetja na predlog direktorja za dela iz točke 6.

Delo nad polnim delovnim časom izvzemši primere pod točko 1 in 2. prejšnjega člena ne more nikoli trajati dalj kot 4 ure na dan. Ugovor zoper odločbo za delo nad polnim delovnim časom ne odloži njene izvršitve.

Čas, ki ga je delavec prebil na delu dalj, kot polni delovni čas, je poseben delovni pogoji, ki se upošteva pri merilih, po katerih se odmerjajo pravice, ki so odvisne od dolžine delovnega časa.

Določile prejšnjega odstavka ne velja za primere navedene pod točko 1. prejšnjega člena.

Člen 32.

Če je narava dela na delovnem mestu takšna, daje v določenem času velik obseg del, v drugem času pa manjši, lahko direktor, ali vodja delovne enote odredi kompenzacijo dela v nadpolnem delovnem času, s prostim delovnim časom, ki ni predviden v poglavju o odmorih in počitkih.

Kadar delajo delavci v nadpolnem delovnem času po odločbi, pa se leta ne kompenzira s prostim časom, imajo za delo v nadpolnem delovnem času pravico do pribitka k obračunski postavki osebnega dohodka, ki je določen v pravilniku o delitvi OD.

Člen 33.

Nadpolni delovni čas se ne more odrediti delavki med nosečnostjo, ali dokler ima otroka, ki še ni star 1 leto in tudi ne delavcu, ki še ni star 18 let ter delavcu, ki mu po zdravniškem izvidu tako delo lahko poslabša zdravstveno stanje.

V. ODMOR, POČITEK, DOPUST IN ODSOTNOST Z DELA

A. Odmor med delom

Člen 34.

V teku dnevnega dela ima delavec pravico do 30 minutnega odmora, ki ne more biti na začetku, ali na koncu delovnega dneva.

- a) Za fizične delavce 30 minut med trajanjem dela, po možnosti sredi dnevnega delovnega časa.
- b) Za vse ostale delavce od 9. do 9.30, če traja delovni čas od 6. do 14. ure in od 10. do 10.30 ure, če traja delovni čas od 7. do 15. ure.

B. Počitek

Člen 35.

Tedenski počitek je za vse delavce gozdnega gospodarstva, razen čuvajev, nedelja. Za te določa drug dan tedenskega počitka obratni delavski svet.

C. Letni dopust

Člen 36.

Letni dopust pripada vsakemu delavcu po 11 mesecih nepretrganega dela pri podjetju, če med delom ni imel presledka, ki bi trajal več kot 3 dni, oziroma 5 dni za delavca, ki pride od vojakov.

Delavec, ki nastopi delo po prehodu iz druge delovne organizacije, pri kateri pa še ni pridobil pravice do dopusta, pridobi to pravico po 11 mesecih dela, v katero se mu šteje tudi delo pri delovni organizaciji iz katere je prišel in sicer pod pogoji prvega odstavka tega člena.

Delavcu, ki mu preneha delo mora podjetje do razrešitve zagotoviti pripadajoči dopust, razen če ni drugo podjetje, v katero stopa na delo, prevzelo obveznost, da mu bo zagotovilo letni dopust.

Podjetje je dolžno vsakemu delavcu, ki izpolnjuje pogoje za letni dopust omogočiti, da ga izkoristi, delavec pa se pravici do izrabe dopusta ne more odpovedati.

Letni dopust mora delavec izrabiti v letu, v katerem mu pripada, izjemoma pa ga sme izrabiti v letu, v katerem mu pripada, izjemoma pa ga sme izrabiti v naslednjem letu, če ga je začel koristiti vsaj zadnji dan v letu, v katerem mu dopust pripada.

Člen 37.

Letni dopust traja najmanj 14, največ pa 30 delovnih dni. Pri odmeri dopusta, se prosti sobote upoštevata enako, kot ostale delovne dneve.

Višina letnega dopusta je odvisna od delovne dobe, teže in zahtevnosti dela, socialnih razmer in drugih pogojev, ki jih predpisuje ta pravilnik.

Kriteriji za odmero letnega dopusta so sledeči:

1. Delovna doba in druga obdobja, ki se z delovno dobo izenačijo:

do 5 let delovne dobe	- 12 dni dopusta
od 5 - 10 let delovne dobe	- 14 dni dopusta
od 10 - 15 let delovne dobe	- 17 dni dopusta
od 15 - 20 let delovne dobe	- 19 dni dopusta
od 20 - 25 let delovne dobe	- 22 dni dopusta
nad 25 let delovne dobe	- 27 dni dopusta

2. Teža dela in zahtevnost dela:

a) 2 dni dopusta pripada delavcem na delovnih mestih:

administrativno - finančni delavec na upravi ali delovni enoti, analitik, tehnični risar, skladiščnik na upravi in pri delovni enoti, šofer osebnega avtomobila, šofer kombibusa, snažilka, kuharica in delavec na pripravniškem delovnem mestu.

b) 3 dni dopusta pripada delavcem na sledečih delovnih mestih:

revirni gozdar, drevosničar, gradbeni delovodja, manipulant, pri kamionih ali na skladišču, inženir taksator, tehnik taksator, tehnik projektant, referent za gozdni kataster in arondacije, geometer, delavec pri taksaciji, socialni delavec, varnostni tehnik, organizator in analitik obračuna proizvodnje, vodja odpreme in maloprodaje, vodja skladišča, vodja odpremnega skladišča in maloprodaje, pomočnik računovodje, mehanik in delavci v mehanični delavnici, šofer kamiona, žgar, kurjač in drugi delavci v destilarni, miner, gradbeni delavec I. in II. kategorije, nakladalec lesa in režijski voznik.

c) 4 dni dopusta pripada delavcem na delovnih mestih:

gozdni delavec, gradbeni delavec od III. kategorije dalje, traktorist, žičničar, strojnik pri gradbenem stroju, vodje obratov, referenti za izkoriščanje in gojenje gozdov na obratih, vodje služb na upravi podjetja in inženir projektant.

d) 5 dni dopusta pripada delavcu na delovnem mestu direktor podjetja.

3. Socialne razmere in drugi pogoji:

- Mati z otrokom do 14 let starosti	1 dan dopusta
- Mati z dvema ali več otroki do 14 let starosti	2 dni dopusta
- Udeleženci NOB pred 2.9.1943	5 dni dopusta
- Udeleženci NOB po 9.9.1943	3 dni dopusta
- Invalid s telesno okvaro nad 50 %	5 dni dopusta
- Invalid s telesno okvaro pod 50 %	3 dni dopusta

Delavcu, ki še ni star 18 let, pripada letni dopust, izračunan po kriterijih tega pravilnika, povečan za 6 delovni dni, ne more pa presegati 27 delovnih dni.

Č. Dopust delavcev na sezonskem delu

Člen 38.

Delavec, ki dela na sezonskem delu (za določen čas) brez presledka najmanj 6 mesecev, ima pravico do dopusta, ki znaša po en dan za vsak mesec dela. Med takim dopustom ima delavec vse pravice, ki jih ima sicer delavec med letnim dopustom.

Dopust iz prejšnjega odstavka koristi delavec praviloma po končanem delu.

Člen 39.

Letni dopust se koristi po planu, ki ga odobri obratni delavski svet.

Izjemoma ima delavec pravico izrabiti en dan letnega dopusta po svoji želji.

Delavcu se mora sporočiti najmanj 30 dni prej, kdaj začne njegov letni dopust, on pa mora obvestiti podjetje najmanj 30 dni prej, kdaj želi izrabiti 1 dan svojega letnega dopusta.

Člen 40.

Letni dopust mora delavec izrabiti v nepretrganem trajanju, največ pa se lahko dopust izrabí v dveh delih.

Med letnim dopustom ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka.

D. Državni prazniki

Člen 41.

Delavec ima pravico do počitka ob državnih praznikih. Pri odmerjanju njegovega deleža pri delitvi sredstev za osebne dohodke se ti dnevi štejejo, ^{kot} da bi bil delal.

E. Izredni dopusti.

Člen 42.

Delavec ima pravico do izrednega plačanega dopusta do največ 7 delovnih dni v koledarskem letu in sicer v sledečih primerih:

1. ob sklenitvi zakonske zveze	3 dni
2. ob porodu v družini	2 dni
3. ob strokovnem izpitu, kolikor traja, vendar največ	7 dni
4. ob smrti v ožji družini (starši, bratje, sestre, otroci, starši zakoncev)	3 dni
5. krvodajalska akcija	1 dan

Člen 43.

Način obračunavanja osebnega dohodka za primere iz 40, 41. in 42. člena tega pravilnika določa pravilnik o delitvi osebnih dohodkov.

F. Izobraževanje.

Člen 44.

Upravni odbor lahko delavca napoti na strokovno izobraževanje ali izpopolnjevanje ali na izbršitev določene naloge, ki traja v posameznem letu največ 3 mesece.

Upravni odbor v opravičenih primerih določi tudi daljši čas za strokovno izobraževanje ali izpopolnjevanje, kot je navedeno v prejšnjem odstavku, če je za to utemeljena potreba, vendar ne dalj kot 2 leti.

V navedenih primerih ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka, pravice in obveznosti med delavcem in delovno skupnostjo pa se uredijo s posebno pogodbo.

G. Odsotnost z dela brez nadomestila.

Člen 45.

Delavec ima pravico biti brez nadomestila odsoten iz dela v letu največ 30 dni in sicer v sledečih primerih:

1. če ga zadene elementarna nezgoda, da si popravi hišo, reši premoženje in podobno,
2. če se sporazume s podjetjem, da bo odsoten z dela brez nadomestila, ko se pojavi višek delovne sile,
3. če ima kake druge nujne zasebne opravke.

Odsotnost z dela brez nadomestila odobrava vodja delovne enote do 7 dni, nad 7 dni pa obratni delavski svet.

Če želi delavec oditi na delo v tujino, v okviru mednarodnega tehničnega sodelovanja, mu lahko tako odsotnost z dela brez nadomestila, dovoli le delavski svet podjetja, ne glede na čas trajanja odsotnosti.

Člen 46.

Delavec, ki je brez nadomestila odsoten z dela ostaja še naprej član delovne skupnosti, njegove dolžnosti in pravice, ki se pridobivajo po delu in iz dela v delovni organizaciji pa mirujejo.

H. Mati z otrokom.

Člen 47.

Za nosečnost in porod ima delavka pravico do porodniškega dopusta, ki traja brez presledka 133 dni.

Z zdravniškim izvidom sme nastopiti delavka porodniški dopust 45 dni pred porodom, mora pa ga nastopiti 28 dni pred porodom.

Če se otrok rodi mrtev ali če umre pred potekom porodniškega dopusta, ima delavka pravico ostati na dopustu še toliko časa, kolikor ji je po zdravniškem izvidu potrebno, najmanj pa še 30 dni.

VI. ODGOVORNOST DELAVCA DELOVNI SKUPNOSTI

Člen 48.

Vsak član delovne skupnosti je dolžan izpolnjevati delovne dolžnosti, ki so določene z zakonom, drugimi splošnimi predpisi, s samoupravnimi akti podjetja in s konkretnimi delovnimi nalogami.

A. Kršitve delovnih dolžnosti

Člen 49.

Za kršitve delovne dolžnosti in za povzročeno škodo podjetju je vsak delavec odgovoren osebno, če jih stori po svoji krivdi.

Kazenska odgovornost, odgovornost za gospodarski prestopok ali prekršek, ne izključuje odgovornosti delavca podjetju, če je s kaznivim dejanjem kršil tudi svoje delovne dolžnosti.

Kršitve delovne dolžnosti so lažje in hujše.

Lažje kršitve delovnih dolžnosti so:

- odhajanje iz delovnega mesta brez dovoljenja,
- zamujanje na delo, ali prezgodnji odhod z dela,
- nepravočasno izvrševanje delovnih dolžnosti,
- neprimeren odnos do članov delovne skupnosti in do strank podjetja,
- opustitev prijave svoji delovni enoti o nastopu bolezenskega dopusta v roku 24 ur in pd.

Hujše kršitve delovnih dolžnosti so:

- ponarejanje dokumentov in urednih listin, ali dajanje nepravilnih podatkov, z namenom, da preslepi delovno skupnost glede izvajanja poslov ali glede izvajanja pravic iz delovnega razmerja,
- zloraba položaja ali prekoračenje podanega pooblastila,
- izdajanje poslovne tajnosti,
- neopravičeno dajanje statističnih in drugih podatkov o poslovanju podjetja s škodljivimi posledicami,
- opustitev ukrepov za varnost ljudi ali zaupanih stvari ali nezadostno ukrepanje,

- opustitev izvajanja HTV predpisov, ali opustitev uporabe varstvenih sredstev,
- neopravičena, oziroma nedovoljena odklonitev izvršitve delovnih nalog,
- povzročitev znatne premoženjske škode podjetju, posameznikom ali pravnim osebam, z nemarnim ali nevestnim opravljanjem delovnih dolžnosti,
- pridobitev gmotne koristi zase, ali za drugega ter sprejemanje daril in drugih ugodnosti, v zvezi z delom podjetja
- neopravičena uporaba denarja, vrednostnih papirjev, ali zaupanih predmetov, v svojo korist, ali v korist koga drugega,
- prihod na delo v pijanem stanju, ali pijanost na delu,
- neopravičen izostanek iz dela,
- povzročanje nereda, ali pretepa na delovnem mestu,
- nevljudno in grobo obnašanje proti delovnim tovarišem ali proti drugim občanom,
- opustitev zdravljenja v smislu zdravnikovih navodil, v času bolezenskega dopusta in podobno.

Če predstavlja kršitev delovne discipline kaznivo dejanje, se smatra, da gre za hujšo kršitev delovne dolžnosti, ki ima lahko za posledico izključitev iz delovne skupnosti.

B. Postopek za ugotovitev

Člen 51.

Postopek za ugotovitev kršitve delovne dolžnosti začne direktor podjetja za vodje delovnih enot in za delavce na upravi, vodja delovne enote pa za delavce delovne enote, s tem, da sestavi predlog komisiji za ugotovitev kršitve delovne dolžnosti.

Kršitev delovnih dolžnosti ugotavlja in vodi postopek tričlanska komisija, ki jo imenuje delavski svet podjetja.

O pritožbah zoper sklepe komisije, s katerimi se ugotavlja kršitev delovnih dolžnosti, odloča delavski svet.

C. Ukrepi za kršitev

Člen 52.

Za kršitve delovnih dolžnosti lahko komisija delavcem izreče naslednje ukrepe:

- opomin,
- javni opomin
- zadnji javni opomin

Sklep komisije o izrečenem ukrepu podpiše predsednik komisije.

Za hujše kršitve delovnih dolžnosti lahko delavski svet podjetja na predlog komisije za izrekanje ukrepov izključi delavca iz podjetja.

Za izključitev delavca iz podjetja, v smislu prejšnjega odstavka je potrebno, da se za tak ukrep s glasovanjem izreče več kot polovica članov delavskega sveta.

Člen 53.

Uvedba postopka zaradi kršitve delovne dolžnosti zastara po preteku 6 mesecev od storjene kršitve, oziroma 3 mesecev, ko se je za kršitev izvedelo.

Pravica izvršiti ukrep, ki je bil izrečen s pravnomočnim sklepom pa zastara po preteku 30 dni od pravnomočnosti sklepa.

Člen 54.

Komisija začne postopek takoj, ko sprejme predlog za ugotovitev kršitve delovnih dolžnosti.

Če komisija ugotovi, da ni bilo kršitve, lahko predlog zavrne. Če pa ugotovi utemeljen sum kršitve delovnih dolžnosti, razpiše obravnavo, na katero povabi predlagatelja postopka oziroma drugega delavca, ki ga predlagatelj postopka pooblasti, osumljenega delavca ter priče in drugo osebo, ki so v predlogu postopka navedene.

Komisija je dolžna vročiti osumljenemu delavcu prepis predloga za ugotovitev kršitve delovne dolžnosti, ko mu pošlje vabilo. Vabilo za obravnavo pred komisijo oziroma na delavskem svetu, mu pošlje najmanj 8 dni pred obravnavo. V vabilu mora komisija osumljenega delavca poučiti, da ima pravico najeti si zagovornika.

Člen 55.

Obravnava pred komisijo za ugotovitev kršitve delovne dolžnosti je ustna in javna.

Iz opravičenih razlogov lahko komisija razglasi obravnavo ali del obravnave za tajno.

Komisija lahko le v prisotnosti delavca obravnava predlog in izreče zoper njega ukrep. Le izjemoma, če delavec ni dosegljiv ali, če se ne odzove na poziv, razpravlja in izreče ukrep komisija v njegovi odsotnosti.

Člen 56.

Ob obravnavanju mora komisija delavca zaščitati, proučiti vse dokaze na katere se sklicuje predlog, kakor tudi dokaze, ki jih predlaga delavec.

Na obravnavi se piše zapisnik, v katerega se vpišejo vsi podatki, ki so pomembni za odločitev v stvari, posebno pa izjave obdolženega delavca, prič, izvedencev in vsi sprejeti sklepi. Zapisnik podpišeta predsednik komisije in zapisnikar.

Člen 57.

Po končani obravnavi se komisija umakne k posvetovanju in glasovanju.

O posvetovanju se piše poseben zapisnik, ki obsega zadevo, navedbo začetka in izid glasovanja, morebitna posebna mnenja, osvojen sklep o krivcu, izrečeni ukrep zaradi kršitve delovne dolžnosti, oziroma predlog delavskemu svetu za izključitev delavca iz delovne skupnosti.

Zapisnik podpišejo vsi člani komisije in zapisnikar.

Člen 58.

Sklep o ukrepu zaradi kršitve delovne dolžnosti razglasi komisija takoj po obravnavi, izjemoma pa se razglasi v treh dneh, če zahteva zadeva daljše proučevanje.

Sklep o kršitvi delovne dolžnosti ali o oprostitvi delavca se izdela pismeno in vsebuje uvod, izrek, obrazložitev in pouk o pravici do pritožbe, podpiše pa ga predsednik komisije.

Člen 59.

Zoper sklep, ki ga izda komisija za ugotovitev kršitve delovne dolžnosti ima delavec, sindikalna podružnica in predlagatelj uvedbe postopka pravico do pritožbe na delavski svet podjetja v roku 8 dni po prejemu sklepa.

Pritožba se vloži pri komisiji, ki je sklep izdala.

Komisija pošlje pritožbo v rešitev delavskemu svetu.

Delavski svet lahko sklep komisije potrdi in pritožbo zavrne, ali pa ga razveljavi in vrne zadevo komisiji v ponovno obravnavanje, oziroma pritožbi ugodi in izpodbijani sklep spremeni.

Č. Izključitev iz delovne skupnosti.

Člen 60.

Predlog za izključitev delavca iz delovne skupnosti zaradi hujše kršitve delovne dolžnosti poda komisija v rešitev delavskemu svetu podjetja.

Delavski svet odloča o ukrepu zoper delavca v prisotnosti delavca.

Če delavski svet podjetja na predlog komisije izglasuje izključitev delavca iz delovne skupnosti, lahko prizadej delavec začne zoper tak sklep delovni spor in sicer v 30 dneh, ko mu je pismen sklep o izključitvi vročen.

Če delavski svet podjetja delavca ne izključi iz podjetja, vrne zadevo komisiji, ki izreče delavcu ustrezen ukrep.

D. Povzročitev škode.

Člen 61.

Delavec, ki namenoma ali zaradi velike nepazljivosti povzroči podjetju pri delu, oziroma v zvezi z delom materialno škodo, mora povzročeno škodo povrniti.

Člen 62.

Če povzroči škodo več delavcev je vsak posebej odgovoren za tisti del škode, ki jo je povzročil.

Če ni mogoče ugotoviti za vsakega delavca posebej, kolikšen del škode je povzročil, se šteje, da so delavci enako odgovorni in morajo škodo povrniti v enakih delih.

Če povzroči škodo več delavcev z naklepnim kaznivim dejanjem, so storilci solidarno odgovorni za povračilo škode.

Delavec mora prav tako povrniti škodo, ki jo povzroči pri delu tretji osebi z naklepom ali vsled velike malomarnosti, škodo pa je poravnalo podjetje.

Člen 63.

Če med delavcem in podjetjem ne pride do sporazuma o poravnavi škode in se delavec noče pismeno obvezati, da bo poravnal škodo, podjetje povzročeno škodo uveljavlja samo s tožbo preko sodišča splošne pristojnosti.

Zahtevak za povrnitev škode od delavca, ki jo je povzročil namenoma, ali iz velike nepazljivosti podjetju ali drugi pravni oz. fizični osebi, zastara v šestih mesecih od dneva, ko je bila škoda ugotovljena, oziroma, ko je podjetje drugi pravni ali fizični osebi izplačalo odškodnino.

Če delavec ni namenoma povzročil škode, ga lahko upravi odhor podjetja iz opravičenih razlogov, delo ali popolnoma oprosti plačila odškodnine ter o tem izda posebno odločbo.

VII. PRENEHANJE DELA DELAVCA

Člen 65.

Delavcu lahko preneha delo v podjetju na sledeče načine:

1. z izstopom iz delovne skupnosti
2. zaradi samovoljne izstopitve z dela
3. po sklepu s privolitvijo
4. po sklepu brez privolitve
5. z izključitvijo
6. po zakonu.

Člen 66.

Delavec ima pravico brez obrazložitve ob vsakem času prenehati z delom v podjetju in izstopiti in delovne skupnosti. Pogoji pa je, da o tem obvesti organ, ki je pristojen za odločitev o vstopu na delo in da od sporočitve svojega namena ostane na delu še:

- če ima do 5 let delovne dobe	1 mesec
- če ima 5 - 15 let delovne dobe	2 meseca
- če ima 15 - 30 let delovne dobe	3 mesece in
- če ima nad 30 let delovne dobe	4 mesece.

Ne glede na določilo gornjega odstavka morajo na delu ostati 1 mesec dalje še vodilni delavci, taksatorji in njihovi pomočniki, projektanti in drugi, če morajo končati določeno delo, ki ga brez škode podjetje drugi delavci ne bi mogli dokončati.

A. Samovoljna zapustitev dela.

Člen 67.

Če delavec v nasprotju s prejšnjim členom samovoljno neha delati v delovni organizaciji stori s tem hujšo kršitev delovni dolžnosti, zaradi tega ga pristojni organ izključi iz delovne skupnosti.

Za samovoljno prenehanje dela se šteje neopravičen izostanek z delovnega mesta, oziroma dela, ki traja zaporedoma več kot 5 dni, ali če delavec ni obvestil organ, ki je pristojen za odločanje o vstopu na delo, da namerava prenehati z delom in ga od dneva prenehanja dela ni bilo na delo več kot pet dni in to neglede ali se je kje zaposlil ali ne.

Samovoljno zapustitev dela, ali neopravičen izostanek z dela, z zapisnikom ugotovi vodja delovne enote za delavce delovne enote oziroma direktor za delavce na upravi podjetja. Ugotovitev pošlje obratnemu delavskemu svetu. Obratni delavski svet pa sklepa z javnim glasovanjem o izključitvi delavca iz delovne skupnosti. Če obratni delavski svet delavca ne izključi iz delovne skupnosti, ali meni, da je delavec zaradi samovoljne zapustitve dela povzročil delovni organizaciji materialno škodo, oziroma ugotovi druge vzroke, lahko zadevo odstopi v reševanje komisiji za izrekanje ukrepov, da ona izreče ukrep.

Delavcu preneha delo pri podjetju z dnem ko je samovoljno nehal delati, oziroma prvi dan, ko je neopravičeno izostal z dela.

Člen 68.

Samo z delavčevo privolitvijo sme organ, ki je pristojen za sprejem delavcev na delo, sprejeti sklep, da delavcu preneha delo v podjetju.

Ko je sprejet sklep o prenehanju dela, mora ostati delavec na delu še do preteka v 66. členu določenega časa, razen, če se ni drugače sporazumel.

B. Odprava delovnega mesta.

Člen 69.

Organ, ki je pristojen za sprejem delavcev na delo, lahko tudi brez privolitve delavca sklene, da mu preneha delo v podjetju, kadar se odpravi delovno mesto, ali ko se trajneje zmanjša obseg dela, oziroma poslovanja in takrat, kadar se ugotovi, da delavčeva delovna sposobnost ne zadovoljuje zahtevam delovnega mesta, na katerem dela.

Člen 70.

Odprava delovnega mesta ali zmanjšanje števila delavcev na delovnem mestu, sme biti razlog za prenehanje dela delavca v podjetju brez njegove privolitve le takrat, kadar odpravo delovnega mesta povzroči izpolnitev organizacije dela, delovnega procesa in delovnih postopkov v okviru podjetja, ali če se delovno mesto odpravi, zaradi poslovnega sodelovanja oziroma spojitve dveh ali več podjetij.

Organ za sprejem delavcev na delo sme skleniti, da preneha delavcu delo v podjetju v smislu 1. odstavka, tega člena samo v primeru, če nima možnosti, da delavca razporedi na drugo ustrezno delovno mesto in tedaj, če delavec odkloni usposobitev za delo na drugem delovnem mestu.

C. Zmanjšanje obsega dela.

Člen 71.

Delavec, ki mu delo v podjetju preneha v smislu 70. člena tega pravilnika, ali zaradi trajnega zmanjšanja obsega dela in poslovanja, ima pravico znova stopiti na delo v podjetju, če podjetje v enem letu ponovno vpelje enako ali podobno delovno mesto, ali poveča število delavcev na delovnem mestu, za katero je delavec usposobljen.

Sklep o prenehanju dela v podjetju mora vedno navajati pouk, kako lahko delavec v skladu s tem pravilnikom uveljavlja pravico do ponovnega vstopa na delo v podjetje, glede na določilo prvega odstavka tega člena.

Č. Nezadovoljevanje zahtev delovnega mesta.

Člen 72.

Nezadostna delovna sposobnost delavca glede na zahteve delovnega mesta, na katerem dela, je lahko razlog za prenehanje njegovega dela v podjetju proti njegovi volji, če komisija na objektivni način to ugotovi in sicer ob pogoju, da pristojen organ nima možnosti razporediti delavca na delovno mesto, primerno njegovim delovnim sposobnostim.

Postopek za ugotovitev delovne sposobnosti delavca glede na zahteve delovnega mesta, izvede tričlanska komisija, ki jo imenuje organ, ki je pristojen za sprejem delavcev na delo.

Najmanj dva člana komisije iz prejšnjega odstavka morata biti izmed delavcev, ki delajo na podobnih delovnih mestih, kot dela delavec, katerega sposobnost se ugotavlja.

Komisija je dolžna ugotoviti, da delavec v rednih delovnih pogojih ne zadovoljuje zahteve delovnega mesta, na katerem dela. Svojo ugotovitev komisija pisмено sporoči organu, ki je pristojen za sprejem delavcev na delo, ki izda na podlagi ugotovitve sklep o razporeditvi na drugo delo, v kolikor pa drugega delovnega mesta ni, pa sklep o prenehanju dela.

Delavcu, ki se s sklepom organa o razporeditvi na drugo delo zaradi nezadovoljevanja zahtev prejšnjega delovnega mesta, ne strinja, izjavi svoje stališče na zapisnik. Če torej delavec odkloni, da bi delal na drugem delu, se mu takoj izda sklep o prenehanju dela.

D. Delavcu ne more prenehati delo.

Člen 73.

Proti volji delavca pristojen organ ne more skleniti, da delavcu preneha delo v sledečih primerih:

- dokler je delavec iz zdravstvenih razlogov nezmožen za delo,
- dokler je na strokovnem izpopolnjevanju po sklepu podjetja,
- dokler je na letnem dopustu,
- dokler je na mladinski delovni akciji, vojaških vajah ali doslužitvi vojaškega roka do 3 mesece in
- dokler je delavka, noseča, oziroma ima otroka staršega do 8 mesecev.

Zaradi odprave delovnega mesta oziroma trajnejšega zmanjšanja dela ali poslovanja, se ne more skleniti, da preneha delo proti volji delavca, ki je izvoljen član delavskega sveta, upravnega odbora, ali pa je odbornik, oziroma poslanec.

Delavski svet podjetja lahko izjemoma sklene, da preneha delo pri podjetju delavcu, ki je član njenega delavskega sveta ali upravnega odbora, oziroma drugega ustreznega njenega organa, če je odpravljena njegova delovna enota in ni možnosti, da bi bil razporejen na drugo ustrezno delovno mesto pri podjetju.

E. Prenehanje dela.

Člen 74.

Delavcu lahko po sklepu pristojnega organa preneha delo v podjetju brez privolitve, ko dopolni pokojninsko dobo 40 let (moški), oziroma 35 let (ženska).

Člen 75.

Delavec, kateremu je bil vročen sklep, da mu preneha delo v podjetju, ima pravico ostati na delu še toliko časa, kolikor je določeno v 66. členu tega pravilnika.

Sklep o prenehanju dela v podjetju, se vroči delavcu pismeno in z obrazložitvijo, ker se sicer šteje da sklepa o prenehanju dela sploh ni bilo.

Organ, pristojen za sprejem delavcev na delo, ki sklepa, o prenehanju dela delavca v podjetju proti volji delavca, ne more delavcu odreči pravico, da preneha z delom prej, ko mu preteče čas določen v 66. členu, če delavec to zahteva.

Če organ pristojen za odločanje o prenehanju dela delavca v podjetju sklene, da delavec preneha z delom v podjetju pred potekom časa, kolikor ima še pravico ostati na delu, mu mora za ta čas zagotoviti delež pri delitvi sredstev za osebne dohodke, po vseh osnovah glede na njegove uspehe, ki jih je imel v prejšnji obračunski dobi.

Člen 76.

V času, ko mora delavec še ostati na delu v podjetju, to je pred potekom roka za prenehanje dela, glede na določila 66. člena tega pravilnika, ima delavec pravico med delovnim časom odhajati iz podjetja, da bi si našel drugo zaposlitev.

Iz razloga po prejšnjem odstavku sme biti delavec odsoten en dan tedensko vse dotlej, dokler zaposlitve ne najde, oziroma dokler mora ostati na delu. Za ta čas mu pripada nadomestilo osebnega dohodka, ki je določeno v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Člen 77.

Upravni odbor oziroma obratni delavski svet razreši delavca z dnem, ko mu izteče čas, kolikor je moral še ostati na delu.

V smislu 66. člena pa ima upravni odbor oz. obratni delavski svet pravico rok za prenehanje dela podaljšati do največ 30 dni. Po preteku tega časa sme delavec zapustiti delo tudi brez razrešitve.

Člen 78.

Neodvisno od volje delavca in delovne skupnosti preneha delavcu delo v podjetju po samem zakonu:

1. če pristojni organ socialnega zavarovanja spozna delavca za trajno nezmožnega za delo, z dnem vročitve pravomočne odločbe o ugotovljeni nezmožnosti,
2. če je delavcu po pravomočnosti odločbe sodišča ali drugega organa začasno ali trajno prepovedano opravljati dela na delovnem mestu, na katero je razporejen, z dnem vročitve pravomočne odločbe,
3. če je delavec obsojen na zapor daljši kot 3 mesece z dnem, ko nastopi prestajanje kazni! če pa mu je izrečen varnostni, vzgojni ali varstveni ukrep, ki naj traja več kot tri mesece, in mora biti zato odsoten z dela, pa z dnem, ko se začne izvajati ukrep.

Člen 79.

Delavcu, pri katerem nastopi invalidnost, ne preneha delo v podjetju, če more glede na preostalo delovno zmožnost brez poklicne rehabilitacije delati na istem ali drugem ustreznem delovnem mestu v podjetju.

Če podjetje nima ustreznega delovnega mesta, omenjenega v prejšnjem odstavku, mu preneha delo v podjetju z dnem, ko mu je vročena pravomočna odločba o ugotovljeni invalidnosti.

Člen 80.

Delavec, ki je razrešen kot direktor, ker pri novih volitvah ni bil več imenovan, ostane še naprej delavec podjetja ter mu je delavski svet dolžan ponuditi drugo delovno mesto v podjetju, ki ustreza njegovim delovnim sposobnostim.

Delavcu, razrešenemu kot direktorju, ki noče sprejeti v smislu določil prejšnjega odstavka ponudeno delovno mesto, preneha delo v podjetju po preteku časa določenega v členu 66. tega pravilnika.

Suspenz.

Člen 81.

Da se zavaruje koristi podjetja, se lahko uveljavi suspenz (takojšnja odstranitev z dela) delavca, ali skupine delavcev v sledečih primerih:

- če se pri kontroli poslovanja upravičeno sumi, ali ugotovi, da se delavec, ali skupina delavcev v zvezi z delom na delovnem mestu, neupravičeno okorišča na račun delovne ali družbene skupnosti (gospodarski kriminal),

- če delavec na delovnem mestu noče izvajati delovnih nalog v smislu predpisov o varnosti pri delu, ali namerno krši delovna navodila, ogroža varnost dela, sredstva podjetja, oziroma vrednost proizvodnje.

Izrek o suspenzu izreče direktor.

Člen 82.

Suspens se uveljavlja za toliko časa, kolikor je potrebno, da komisija za izrekanje ukrepov razišče pravilnost poslovanja in izreče ukrep.

VIII. UGOTAVLJANJE PRAVIC DELAVCA IZ DELA

Člen 83.

Delavec ima pravico biti navzoč na seji vsakega organa upravljanja, ki odloča o njegovi pravici ali dolžnosti v podjetju.

Sindikalna organizacija lahko delavca na njegovo zahtevo ali z njegovo privolitvijo zastopa pri uveljavljanju pravic iz delovnih razmerij.

Člen 84.

Delavec ima pravico do pritožbe zoper vsak sklep oziroma odločbo, s katero se je odločilo o neki njegovi pravici ali dolžnosti v roku 15 dni po prejemu odločbe.

Organ druge stopnje mora odločiti o ugovoru v 30 dneh od dneva, ko je sprejel pritožbo.

Sklep o ugovoru je dokončen.

Kadar je o neki pravici ali dolžnosti delavca na prvi stopnji odločal delavski svet podjetja je sklep dokončen.

Ugovor zadrži izvršitev odločbe.

Člen 85.

Delavec ima pravico pritožbe zoper vsak sklep oziroma odločbo, s katero se je odločilo o njegovih pravicah ali dolžnostih iz delovnih razmerij. Delavec ima pravico pritožbe tudi, če pristojni organ podjetja ne izda na prvi stopnji odločbe v 15 dneh od dneva, ko se je delavec obrnil nanj z zahtevo ali kakšno drugo vlogo. Rok za pritožbo je 15 dni od vročitve odločbe oziroma od poteka roka, v katerem bi bil moral organ prve stopnje odločbo izdati.

Organ druge stopnje mora odločati o pritožbi v 30 dneh od dneva, ko je pritožbo sprejel.

Odločba oz. sklep o pritožbi je dokončen.

Če je v kakšni pravici ali dolžnosti delavca na prvi stopnji odločal delavski svet podjetja, je sklep dokončen.

Pritožba zadrži izvršitev odločbe ali sklepa, če ni v pravilniku ali zakonu drugače določeno.

Člen 86.

Delavec ima pravico, da se hkrati z ugovorom, ki ga poda pri organu druge stopnje v podjetju, obrne tudi na pristojni občinski upravni organ.

Člen 87.

Če delavec smatra, da mu je z dokončno odločbo kršena pravica, jo sme uveljaviti s tožbo pri sodišču splošne pristojnosti.

Delavec ima pravico do tožbe, če ni izkoristil pravice do ugovora, če uveljavlja s tožbo denarno terjatev ali če je na prvi stopnji odločal o njegovi zahtevi delavski svet podjetja.

Rok za vložitev tožbe je 30 dni po vročitvi dokončne odločbe, oziroma po preteku roka, v katerem bi bil moral organ druge stopnje podjetja izdati odločbo.

Rok za vložitev tožbe, s katero uveljavlja denarno terjatev toče od dneva vročitve odločbe prve stopnje in traja 2 leti.

Člen 88.

Delavec, ki zaradi odhoda na odslužitev oziroma doslužitev vojaškega roka, ali zaradi izvolitve v predstavniška telesa oziroma zaradi imenovanja v javne funkcije, začasno neha delati v podjetju, ostane še naprej član delovne skupnosti podjetja ter ima po preteku odslužitve oz. doslužitve, po preteku mandata oz. funkcije pravico da se vrne na delo v podjetje.

Glede na prejšnji člen se mora delavec prijaviti na delo v času petih dni po tem, ko je doslužil vojaški rok, oziroma, ko je razrešen funkcije.

V času, ko je delavec odsoten z dela v smislu prejšnjega odstavka, njegove pravice in dolžnosti, ki se pridobivajo po delu in iz dela mirujejo.

IX. POSTOPEK ZA SPREMEMBE IN DOPOLNITVE

Člen 90.

Spremembe in dopolnitve tega pravilnika lahko zahteva:

- zbor delovne skupnosti posamezne delovne enote,
- sindikalna organizacija delovne enote,
- najmanj 1/4 članov delovne skupnosti
- upravni odbor,
- delavski svet.

Za spremembe in dopolnitve tega pravilnika veljajo določbe statuta, s katerimi je predpisano, kako se sprejemajo splošni akti.

X. PREHODNA IN KONČNA DOLOČILA

Člen 91.

Delavski svet je pooblaščen, da daje natančnejša navodila in pojasnila za uporabo tega pravilnika.

Če posamezna vprašanja v zvezi s pravicami in dolžnostmi delavcev iz delovnega razmerja niso urejena s tem pravilnikom, se bodo uporabljale ustrezne določbe zakona o delovnih razmerjih.

Pravilnik začne veljati 8. dan od sprojema, uporablja pa se od 1. decembra 1966. dalje.

Z dnem, ko začne veljati ta pravilnik, neha veljati pravilnik o delovnih razmerjih, ki je bil sprejet na seji delavskega sveta dne 22. marca 1966.

Nadaljevanje.

FOTOVANJE V SEVERNO ITALIJO

Dobre tri dni, kolikor smo se mudili v Torinu, je bil program tako izpolnjen s strokovnimi referati, ogledom drevesnic in nasadov v širši okolici, da za samo mesto skoro ni ostalo časa. Zjutraj smo se z avtobusom odpeljali, zvečer pa smo se vrnili. Tudi obedovali smo vedno izven mesta. Tako smo se razgledovali po mestu le ob večerih v skopo odmerjenem času.

Čeprav za Torino menda velja, da nima take obilice zgodovinskih in kulturno umetniških znamenitosti kot mnoga druga italijanska mesta, seveda še ne pomeni, da je takih zanimivosti malo. Saj je mesto več kot 2 tisoč let staro in ima za seboj burno zgodovino. Omenja se med drugim tudi v zvezi s pohodom Hanibalove vojske, ki je po prekoračenju Alp Torino zavzel po tridnevnem obleganju. Mesto ima sedaj preko 1 milijon prebivalcev in je po velikosti četrto v Italiji. Močna in mnogovrstna industrija, od katere nam je vsem še najbolj znana tovarna avtomobilov Fiat, zaposluje veliko delavcev. Zato se je v mestu l. 1943 po kapitulaciji Italije razvil močno odporniško gibanje, koncem aprila 1945 pa so mesto osvobodili italijanski partizani.

Omenil sem že novo obsežno in moderno železniško postajo. Od hotela, kjer smo stanovali, jo je ločila zelo prometna ulica, pod katero so speljani podzemni hodniki. V teh hodnikih je množica malih trgovin, izložb in avtomatov za tehtanje, za razne pijače i. dr., za fotografiranje, kjer dobiš v nekaj minutah svojo sliko ali avtomat, v katerem lahko za razmeroma majhen denar posnameš svoj govor na gramofonsko ploščo. Ker se rad povsod, kamor pridem, povzpnem na vrh gore ali kake visoke stavbe, da se naužijem razgleda, sem s podobno željo v Torinu poiskal 167 m visok stolp Molle Antonelliana, vendar nisem imel sreče, da bi prišel dalj kot pod stolp. Zjutraj je bil vhod še zaprt, kasneje dopoldne pa ni bilo več časa. Tako sem bil prikrajšan za razgled, ki bi mi omogočil jasnejšo predstavo o milijonskem mestu. Ob večerih so lepo okrašene in razsvetljene izložbe trgovin nudile očem razkošno pašo, obenem pa nam z visokimi cenami dale vpogled na življenske stroške meščanov. V primeru z našimi so zlasti visoke cene obutvi in blagu.

Ko smo odhajali od doma je bilo vreme čemerno in deževno, tu pa je vse dni bilo sončno; čez noč in proti jutru sicer mrzlo, da je vse pobelila slana, čez dan pa za ta letni čas kar prijetno toplo. Vreme za terenske ogledje je bilo zelo primerno. Ogledali smo si več nasadov pa tudi nekaj večjih drevesnic, kjer vzgajajo velike množine sadik.

Član instituta fitopatolog dr. Fassi s poiskusi na hitro-rastočih iglavcih išče najučinkovitejšo obrambo pred škodljivimi vplivi raznih gliv. V ta namen je potrebno poznati parazite, ki se v danem okolju pojavljajo, preizkušati zatiralna sredstva in jih uporabljati v praksi, obenem pa iskati ptorini njim odpornejše osebke in rase. Najpogostejši vzroki za izgube sadik v drevesnici so napadi parazitskih gliv, ki uničujejo seme ob klitju in najmlajše sadike, venenje iglic (osip) pri enoletnih sadikah in hiranje sadik zaradi pomanjkanja mikorize. Glavni povzročitelji propadanja klic in najmlajših semenk so glive *Rhizoctonia solani* K., *Pythium* spp., *Phytophthora* spp. in najmanj *Fusarium* spp. Včasih je setev propadla na celih gredicah. Pomagalo ni nobeno kemično sredstvo in šele po uporabi šote za pokrivanje setvenih brazdic je prenehalo ginevanje sadik. Naštetete glive so stalne prebivalke tal. Povečana vlažnost in hranilne snovi, ki nastajajo pri razkrajanju organskih snovi, ustvarjajo ugodne pogoje za razvoj in parazitsko delovanje gliv. Čimbolj so organske snovi vlažne in bogate dušika, temvečja je parazitska dejavnost gliv. Zato je gnojenje s hlevskim gnojem če je zelo bogato dušika, nevarno za mlade semenke. S poskusi so ugotovili, da je mesec po setvi na gredici, ki je bila gnojena, ostala le ena četrtina toliko semenk kot na šoti. Najbolj pogosta je *Rhizoctonia solani* in ker je v tleh dovolj vlage in toplote, saj je odporna proti suši, sončni pripeki in mrazu, edina ovira za njen razvoj pomanjkanje hranilnih snovi. Nasprotno z dodajanjem dušičnih gnojil reaktiviramo njihovo parazitsko delovanje. *Rh.s.* napada klijoče seme in semenke v prvih 15 dnevih življenja, dokler stebelce še ni subvinizirano, prodre v najnežnejše tkivo v višini koreninskega vratu in zaduši sadiko, ki se upogne in poleže. Te na tleh gnijoče rastlinice so bogata hrana glivi, ki parazitsko delovanje razširi na sosedne semenke. Gosta (pregosta) setev ne ustvarja samo ugodnih pogojev za razvoj glive zaradi povečane vlažnosti, temveč daje tudi obilico hranil. Poleg *Rh. s.* so v manjši meri zastopane druge glive (*Pythium*, *Phytophthora*), ki pa ne prodrejo v semenko na koreninskem vratu temveč na koreninicah.

Čeprav so seme pred setvijo razkužili z živosrebrnimi preparati z bakrovimi oksidi i.dr. in čeprav so zapraševali še golo zemljišče in potem semenke, uspeha ni bilo. Šele ko so razkuženo me sejali v 5 - 10 cm globoko in prav toliko široke brazde napolnjene s šoto, so dosegli odlične rezultate. Po dveh letih so bile izgube semenk malenkostne in redka žarišča okužbe so z lahkoto zatrli. Uničevalno delovanje šote na glive pripisujejo njeni kislosti, zakaj dognano je, da glivam uga-jajo neutralna ali rahlo alkalna zemljišča.

Rh.s. pa povzroča veliko škodo tudi pri 1-letnih semenkah. Micelij se razširi po stebelcu in najprej povzroči osipanje vrhnega šopa iglic, potem pa ogoli cela semenska. Samo z zapraševanjem oz. zameglitvijo propadanje niso preprečili. Še le temeljito prereditvenje sadik na polovično število in skrbno odnašanje iglic je omogočilo dobro prezračenje med sadikami in zavrlo nove okužbe.

Na institutu raziskujejo tudi vpliv mikorize na razvoj sadik. Pod mikorizo razumemo simbiozo med rastlinami in nekaterimi vrstami gliv, ki se razvijejo na koreninicah. Pri tem rastlina oskrbi sladkor in druge asimilate iz listov, gliva pa prinaša dušik, fosfor, kalcij in druge elemente, ki so rastlini potrebni. Posebno občutno je pomanjkanje mikorize na sadikah v težki glinasti zemlji, ki jo pri oranju, zlasti globljem, obrnemo na površino. Poskus jim je pokazal, da so sadike duglazije na takih tleh vkljub zelenemu gnojenju (lupina) hirale, zaradi pomanjkanja mikorize. Po poldrugem letu so bile normalno mikorizirane sadike zelene duglazije skoro enkrat višje (15 cm : 26 cm), kot one pri katerih se mikoriza ni razvila. V drugem primeru je bilo tudi število preživelih sadik veliko manjše. Še očitnejše dokaze o koristnosti mikorize so dobili s poskusom, ko so na štirih arih sicer dobro pognojene drevesnice sejali seme duglazije in macesna delno v 5 cm globoke brazdice napolnjene s šoto in delno na težko ilovnato zemljo. Na šoti je setev gosto uspela, sadike pa so bile zdrave in močne, dočim je na težki zemlji ostalo malo semenk in še te so bile slabotne in klorotične. Pri polovični količini šote (plast 2.5 cm) je seme sicer dobro skalilo, vendar semenska ni uspela, kar potrjuje, da je za razvoj koreninic potrebna globlja plast rahle prsti.

Pri setvi semena zelenega bora imajo zadnje čase lepe uspehe. Seme shranjeno 28 dni v hladilniku je doseglo 89 % kalivost, nestratificirano pa le 20 %.

V institutu se bavijo z iglavci temeljito in po vseh plateh od semena preko sadik v drevesnici do nasadov. Že v naprej žele izključiti pojav bolezni, ki bi lahko ogrozila začetno lesno proizvodnjo. Proučujejo insekte, ki ^{na} padajo n.pr. zeleni bor in ne pozabljajo na nevarnost mehurjaste rje.

Nekaj 10 km daleč od Torina smo obiskali kmetijsko gozdarski obrat, ki pripada istemu podjetju kot institut. Obrat ima 166 ha zemljišč, od katerih je okrog 15 % neproduktivnih. Ker so po njihovem mnenju glinasta, večinoma kislja zemljišča, suha z malo kalcija ob letnih 700 mm slabo porazdeljenih padavinah preskopa za kmetijsko proizvodnjo, so se odločili, da bodo na delu površine osnovali nasade iglavcev, na drugem izmenoma drevesnice in poljedelske kulture.

Presajenke vzgajajo 3 leta, pikirajo pa semenke vsako leto na 10 ha tako, da je pod drevesnico stalno 30 ha, na prav tolikšni površini gojijo koruzo, pšenico in ječmen in le 40 ha imajo stalnih travnikov. Na posestvu redijo 110 glav govedi franc. pasme "Charollaise" predvsem za meso. Na dan priredijo na 1 glavo 900 gr, pri tem pa znašajo stroški 300 - 310 lir. Meso te pasme ima dobro ceno in sicer 530 lir/kg. Na eno glavo pridobijo 5000 kg gnoja na leto, kar seveda s pridom porabijo na polju in v drevesnicah. Posestvo ima 9 stalno zaposlenih delavcev, je aktivno z dohodki, ki jih prinaša hlev.

V drevesnici imajo namakalno napravo. Iz globine načrpano vodo pred škropljenjem ogrevajo v zbiralniku s prostornino 10.000 m³. Gnojijo obilno in sicer poleg umetnih gnojil še 40 t hlevskega gnoja. Med vrstami je 80 cm razdalje v vrstah pa 40 cm. Velika razdalja je potrebna zaradi strojne obdelave in pa zato, da bi dobili sadike z dobro razvitimi krošnjami in koreninami. Pikiranje in okopavanje opravljajo strojno, le ob sadikah zatirajo plevel s herbicidi. Na posestvu imajo dosedaj osnovanih ca 50 ha nasadov, večinoma zel. bora, ki so sedaj stari od 1 - 6 let. Za nasade izločajo tista poljedeljska zemljišča, ki prinašajo letno manj kot 20 centov zrnja na ha.

Na 1 ha so povprečno sadili 1100 kom sadik. V prvih nasadih so razdalje med sadikami 3,5 m (med vrstami) x 2,5 m (v vrsti), postopoma pa so prešli na sadnjo 4 m x 2,5 m, ker se jim zdi po 5 letih nasad že pregost. Večinoma sadijo velike 5-letne 2/3) sadike. V mešanem nasadu zel. bora in zel. duglazije je piva leta bor močno prerastel duglazijo, po nekaj letih pa je tudi duglazija začela bujnejše rasti, kar pripisujejo zasenčenju, ki ga je nudil bor. Na splošno opažajo pri sadikah v 1. letu lep prirastek, potem 2-3 leta zastoje v rasti in šele v 4. letu se prirastek poveča na 0,8 - 1,0 m in ustali. Zemljišča pred sadnjo preorjejo do 40 cm globoko ali pa s traktorjem vrtajo jame s premerom 50 cm in globino 70 cm. Poleg hlevskega in mineralnih gnojil veliko delajo tudi z lupino. Čeprav je sigurno, da z lupino dodajo veliko organskih snovi in izboljšajo strukturo, po dveh letih še niso zaznali velikih razlik v prirastku.

Nadaljevanje

VRNILI SMO OBISK SLOVAŠKIM LESARJEM

Do Tatranske Lomnice pod visokimi Tatrami je bilo, sodeč po razdalji na zemljevidu, še precej daleč. Vendar se mi je vožnja zdela kratka. Zaradi lepo preživetega dne smo bili vsi zelo dobro razpoloženi. Nekajkrat smo celo zapeli. Višek smeha pa je povzročila zgodba o tistem pihanju na Chopoku. Zgodilo pa se je takole: Zgornja postaja žičnice na Nizkih Tatrah je imela razgledni stolp, kjer je bil tudi manjši bife. Tu so se premrzli turisti med drugim lahko ogreli tudi s čajem. Tovariša Lukšič in Čibej nista vedela kako bi se lotila zelo vročega čaja. Pa jima je mlada natakarica prijazno rekla po slovaško naj prej malo popihata. Na žalost pa slovaška beseda pihati pomeni pri nas čisto nekaj drugega. Zato je bilo njuno presenečenje prvi hip zelo veliko. Kaj pa beseda pomeni pa boste rajši povprašali enega od udeležencev ekskurzije.

Že v trdni temi smo prispeli v Tatransko Lomnico pred Inter hotel Praha. To je zelo velik hotel I. kategorije. Jedilnice in saloni so zelo razkošno opremljeni, mi pa na take spremembe okolja nismo bili preveč pripravljeni. Saj bi morali imeti s seboj ogromno garderobe. Enkrat si moral biti oblečen za planine, kjer je dobro pihalo, drugič pa za bivanje v elegantnem hotelu. Moram pa povedati, da je med nami bilo več takih, ki za hojo po planinah niso bili pripravljeni. To se je posebno videlo naslednji dan.

Dopoldan smo se odpeljali mimo Smokovca do letoviškega kraja Štrbske Pieso. Sedaj smo šele vedeli zakaj so nam vsi Slovaki toliko pripovedovali o Visokih Tatrah. Ves ta predel spada namreč v zaščiteni tatranski narodni park. Povsod smo videli same počitniške domove in turistične objekte sredi gozdov iglavcev. Večina stavb je novejšega datuma. Nekaj posebnega so bili potokazi, ki so takoj pritegnili našo pozornost. Predstavljali so nekakšne viharnike na katerih so bile pritrjene napisne table. Les iglavcev, ki je služil za kol, je bil prej lepo obdelan in prelakiran s prozornim lakom.

V Štrbske Pieso je tudi majhno jezero z vencem visokih gora v ozadju. Takrat so ravno snemali neki koprodukcijski film z divjega zapada.

Popoldan, takoj po kosilu, smo odhiteli na postajo žičnice, ki pelje na vrh Lomnickega štita (2632 m). Nahaja se tik poleg hotela Praha. V gondoli smo se pripeljali pod vrh, kjer je tudi meteorološka postaja in observatorij. Zanimivo je, da

je bila žičnica zgrajena v letih med zadnjo vojno. Razgled z gondole je bil čudovit. Na žalost zaradi popravila tistega dne ni bilo mogoče do zadnje postaje oziroma na sam vrh. Tako smo se z drugo žičnico - sedežnico odpeljali na malo nižji vrh v bližini. Tam nam je gorski vodič razkazal kaj vse vidimo. Pred nami je bil najvišji vrh Visokih Tater Gerlach (2663 m), ki je v zadnjem času menjal že več imen. Med drugimi je bil tudi Stalinov vrh. Videli smo tudi vrhove, po katerih poteka meja med ČSSR in Poljsko, katero smo slutili v daljavi. Do poljskega zimsko sportnega središča Zakopanów ni bilo daleč, saj so takoj v podnožju Tater. Marsikoga je presenetilo, ko je izvedel da spadajo visoke Tatere v pogorje Karpatov.

Nazaj v dolino se nismo vrnili z gondolo, ampak smo jo ubrali peš po še kar dobri poti. Za večino je bila ta peš hoja pravi užitek. Opazovali smo prelepo okolico, ki jo je krasilo tudi nekaj manjših slapov. Ves čas pa je tekel med nami in gostitelji zanimiv razgovor o tisočerih stvareh. Seveda pa bo hoja nekatere prisotne Dolenjce, zlasti če so bili že v bolj "težki letih in neprimerno obuti, ni bila prijetna. Vem, da je zvečer marsikdo hitro zaspal.

V dobrih dveh urah smo prispeli do vlečnice. V tramvaju podobnih vagonih, ki jih vleče žica smo se pripeljali do Smokovca in od z avtobusom v naš hotel.

Naslednjega dne, to je v torek 6. septembra smo zapustili Viso Tatere in pričeli s strokovnim delom naše ekskurzije. Najprej smo v Kralovi Lehoti obiskali lesno industrijski obrat starejšega tipa. Videli smo nekaj polnojarmenikov in luščilk. Mene je presenetila edino precej debela topolovna na krlišču. Zanimive so bile tudi oglasne deske v tovarniških prostorih, kjer so stali no beleženi uspehi oddelkov, doseganje plana in kdo je najboljši delavec. Malokomu je tudi ušlo to, da v slovaškem jeziku najlepši pomeni najboljši. Pristrčno je bilo tudi snidenje z znanci s katerimi so se mnogi spoprijateljili za časa njihovega obiska pri nas. Skoraj nas ne bi pustili dalje. Toda čas je bil zelo skopo odmerjen.

V Liptovskem Hradoku smo se ustavili na gozdnem obratu. Tu nam je mlad gozdar povedal nekaj podatkov o gozdarstvu in kako je organizirana gozdarska služba na slovaškem in ČSSR. Tako smo izvedeli, da znaša delež iglavcev na Slovaškem kar 70 % lesne mase, kar je zelo razveseljivo. Gozdarski fakulteti sta dve (Bratislavi, Zvolen), srednjih gozdarskih šol pa je več in so locirane po manjših mestih.

V bližini obrata so v letošnjem letu zgradili veliko semenarno, katera je menda ne samo največja v ČSSR ampak tudi v srednji Evropi. Stavba je večetažna, na žalost pa obrat še ni bil v polnem obratovanju. Tu in tam smo še videli delavce, ki so opravljali razna instalaterska dela. Tudi naprave za gretje še niso bile v celoti montirane. Stavba je res velika in je od zunaj podobna sušilnicam za hmelj. V zgornjih prostorih smo že videli v posebnih boksih z režami na dnu, še neodprte storže rdečega bora. Do najvišje etaže so jih dvignili z dvigali. Spodaj v kleti so prostori za pakiranje semena. Iz posebnih lin v stropu naj bi se seme usipalo direktno v vreče. Železniški industrijski tir pa je bil speljan prav do semenarne.

Po ogledu semenarne smo se razdelili. Lesarji so odšli na ogled lesno industrijskega obrata, mi gozdarji pa v drevesnico tik poleg. Vse, ki imamo doma opraviti z drevesničarstvom je zelo zanimalo, kako tu vzgajajo saditveni material. Drevesnica je zelo razsežna sej meri 20 ha. Vse delo od pikiranja, okopavanja in izkopa pa opravljajo mehanizirano. Stroj za pikiranje je bil sedemsedežni in sedijo delavke v dveh vrstah. V prvi vrsti tri in v drugi štiri. Friključen je kot pri nas na traktor. V baraki smo opazili več pripomočkov za ročno okopavanje, podobnih našim, in nekaj motornih frez. Gnojila in razni herbicidi ter insekticidi imajo drugačna imena, po kemijski sestavi pa so podobna našim. Naju z Lukšičem je najbolj zanimalo kako izkopujejo sadike. Ta faza dela v proizvodnji sadik je pri nas največji problem zlasti, ker imajo sadike močno razvit koreninski sistem in je zemljišče često precej zatravljeno. Stroj, katerega imajo za ta namen in ki ^{ga} je pokazal prijazen drevesničar - tehnik, je bil zelo preprost. Pravzaprav je to le vodoravno pritrjeno stopničasto rezilo, katero vleče traktor v dovolj veliki globini, da ne poškoduje korenin. Zemlja se pri tem tako razrahlja, da se sadike nato samo pobirajo. Glede saditvenega materiala pa to, da ^{se} sploh ne da primerjati z našim. Letni prirastek je neverjetno majhen. Kar verjeti nisem mogel, da so presajenke, ki jih bodo v jeseni dali ven res 2/2. Posebno če jih primerjamo z našimi letošnjimi v Podturnu. Za naše pojme sadik za intenzivne nasade sploh ni bilo, zvedeli pa smo, da bodo skoraj vse posadili in da "škarta" ni veliko. Posebnost za nas je bila leha sejank bukve. Te sadike vnašajo v gozdove iglavcev.

Ravno ko smo bili v drevesnici so škropili smrekove sejanke. Traktor je med vrstami vlekel za seboj cisterno na kateri so bile pritrjene šobe iz katerih je pršila tekočina. Pri nas, kjer imamo manjše površine s sejankami, se seveda tak stroj ne bi kmalu amortiziral in to delo zlahka opravimo z nahrbtno škropilnico. Veliko nas je še zanimalo a kaj ko je bilo treba takoj naprej.

Med nadaljnjo potjo smo se ustavili še v dveh zelo lepih mestih, Banski Bistrici in Zvolnu. Zlasti Zvolen, starinsko mesto z lepim parkom in še lepšim starim gradom na koncu naselja, je bil vsem zelo všeč. Mimogrede so nam iz avtobusa pokazali še gozdarsko fakulteto.

Ob teh postankih smo za kratek čas skočili po trgovinah in na kakšno pivo v najbližji bife. Glede piva moram dodati, da je bilo zelo poceni in povsod zelo dobro. Cena je bila odvisna od kategorije lokala, to je od "cenovne skupine", ki je bila povsod vidno označena. Gibala pa se je za polliterski vrček od 1,2 KČS (Čehoslovaška krona) naprej. Po pol uradnem tečaju (100 din je 2 KČS) bi to bilo 60 starih din. Zato se je kmalu, kadar je šel kdo na pivo, udomačil izraz "grem šparat". V glavnem smo vsi ves čas prav pridno "šparali". K sreči so bili postanki bolj redki in zelo kratki, drugače bi se ga lahko kdo še pošteno nalezal, Ali, da uporabim izraz, ki ga je vpeljal naš računovodja "bil nahmeljen". Saj je bilo res močno. Poleg Flzeskega je najbolj cenjeno pivo iz Topolčanov.

Pozno zvečer smo se ponovno vrnili v Sklene Toplice. Po večerji v zdraviliški restavraciji nam je zaigrala "hudba". Pan Suran je povedal da je to specialna hudba za nas. V začetku je posedanje po večerji izgledalo precej nedolžno in pridno smo srkali le pivo. Toda tega je nepričakovano naenkrat zmanjkalo. To se teh krajih rado primeri. Ne vem ali so podcenjevali pivske sposobnosti gostov tega večera. Vsled tega se je večina preorientirala na bolj maligansko "Zakarpatsko zlato" po 28 KČS liter. To vino je potem ves čas prav pridno nosil na mizo zelo podjetni in urni natakari. Neverjetno kako je bil gibčen in kako se je klanjal, ko so mu nekateri dajali za napitnino naše stotake. Morda je mislil, da so to novi dinarji. Seveda se je tako marsikdo zasedel in zjutraj je bilo zelo težko vstati.

Ing. Klančičar Slavko

O SLUŽBI ZA UREJANJE GOZDOV

Urejanje gozdov je znanost, ki ima nalogo, da vsklaja proizvodnjo s potrošnjo in da na osnovi proizvodnih in gospodarskih pogojev uspevanja gozda zagotovi čim večjo trajno maksimalno vrednost proizvodnje, ki po količini in strukturi najbolj odgovarja potrebam gospodarstva.

Z urejanjem gozdov se še ne dobi definitiven plan gospodarjenja z gozdov pač pa šele sredstvo za boljše planiranje gospodarjenja in razvoja gozdnega gospodarstva. Naloga in cilj planiranja v gozdarstvu je zagotovitev proizvodnje lesa in ostalih gozdnih proizvodov za zadostitev potreb, likvidacija gospodarske in tehnične zaostalosti in povzdiga gozdnega gospodarjenja na višjo, intenzivnejšo stopnjo. Za pravilno planiranje gospodarjenja v gozdovih je potrebno poznati mnoge elemente, kot n.pr. objekte za pogozditev, obnovo ali konverzijo, položaj in ekološke prilike, ki pogojujejo izvedbo del in izbiro drevesne vrste, poznati je treba višino in strukturo stoječe lesne zaloge v gozdu in zaloge, ki se lahko poseka itd. Največ teh podatkov morajo vsebovati prav ureditveni elaborati. Ureditveni elaborati morajo dati solidno osnovo za izdelavo petletnih in letnih gospodarskih načrtov. Torej ni naloga urejanja gozdov, da izdelava končni načrt gospodarjenja, ampak da le solidno osnovo za nadaljnje planiranje.

Vsi gozdovi v državi se smatrajo kot celota, ki naj služi potreban gospodarstva. Da bi se olajšalo urejanje gozdov, so gozdovi v okviru republik razdeljeni na gozdno gospodarska območja. Za vsako gozdno gospodarsko območje mora biti narejen enoten gozdno gospodarski načrt, ne glede na lastništvo. (Po učbeniku: Urejanje gozdov, ing. Vojislav Jovanović).

Urejanje na območju VIII - novomeškega gozdno gospodarskega območja

Imamo precej starih ureditvenih elaboratov, ki dokazujejo, da so na območju našega gg.o. urejali gozdove že ob koncu 19. stoletja (Auerspergovi gozdovi 1892), pred prvo svetovno vojno in med obema vojnama. Vendar so bili ti načrti izdelani le za posamezne, izolirane gozdne komplekse, v lasti enega posestnika, gospodarjenje pa so planirali na osnovi rentabilnosti, pri čemer so izpadle prav gozdne površine, ki so bile najbolj potrebne načrtnega vlaganja in gospodarjenja. Tudi za kmečke gozdove ni nihče izdeloval gospodarskih načrtov.

Po vojni je bila najprej izvršena inventarizacija gozdov, ki naj bi dala podatke o lesnih zalogah in možnostih sečenj, da gi se gospodarilo po enotnih ekonomskih načelih.

Z rednim urejanjem gozdov se je pričelo v letu 1952 v enoti Poljane (bivših Auerspergovih gozdovih) in do leta 1958 so bili urejeni vsi kompleksi družbenih gozdov ter delno izolirane gozdne parcele v družbeni lastnini, ki sumarno predstavljajo precejšnje površine (g.e. Bela krajina - nižinski del in g.e. Trebnje - družbeni gozdovi). Pozneje se je pristopil k urejanju še nekaterih skupin izoliranih parcel v družbeni lastnini (Žužemberk in Šmarjeta), ki pa niso bile do konca obdelane. Do sedaj je obdelanih okrog 94 % družbenih gozdov.

V zasebnih gozdovih je pričelo urejanje leta 1954 z ureditvi g.g. enote Straža-Toplice, sledili sta enoti Novo mesto-S in Bentjernej-Škocjan, pozneje pa še ostale. Dosedaj so urejeni vsi gozdovi na območju občin Novo mesto in Trebnje in delno za območje občine Črnomelj (g.e. Semič); v celoti je urejenih okrog 74 % vseh gozdov v zasebni lasti v VIII.g.g.območju.

V zadnjih letih pred združitvijo gozdarstva v enotno gospodarsko organizacijo v okviru g.g.območja sta urejevali gozdove d organizaciji, ločeno vsaka zase, in sicer ena gozdove v družbeni, druga pa v zasebni lastnini. Pri tem vse g.g.enote niso bile teritorialno zaokrožene, če pa so bile, pa niso zajemale vseh gozdov, ki bi jim dejansko že pripadali. Na drugi strani so enote družbenih gozdov Bela krajina-niž.del, Trebnje, Žužemberk in Šmarjeta zajemale posamezne izolirane parcele in skupine parcel v okviru širše, teritorialno zaokrožene enote zasebnih gozdov.

Gozdnogospodarski načrti za zasebne gozdove so sicer obravnavali bolj zaokrožene enote, obdelane so bile tudi posamezne izolirane LSP parcele, za katere pa zaloga, prirastki in etat niso bili vedno ločeni. Tudi sistem dela in način obdelave podatkov niso bili vedno isti, ampak so se po letih spreminjali, tako da sedaj vsi podatki niso obdelani enotno.

Leta 1955 so pričeli urejati tudi zasebne gozdove enote Brezovce (v sedanji enoti Žbk-S) in Črnomelj (1300-1400 ha). Delo je obstalo na pol poti, rezultatov pa ni v praksi nihče uporabljal, čeprav so bili za to potrošeni milijoni dinarjev. V obeh enotah so bila izvršena terenska dela ter obračun lesnih zalog in prirastkov. V g.e. Žužemberk sever se je po desetih letih (1963) ponovno pristopilo k urejanju, vendar gozdnogospodarski načrt, ki bi štel za osnovnega, še ni izdelan.

V okviru Gozdnega gospodarstva Novo mesto izvaja sedaj vsa ureditvena dela obrat za gozdarsko načrtovanje, ki je bil osnovan iz odseka za urejanje gozdov sredi leta 1964, obsega pa tudi bivši zavod za urejanje gozdov Novo mesto.

Trenutno imamo v obdelavi, oz. so že v potrditvenem postopku, precej gozdnogospodarskih načrtov za enote družbenih in zasebnih gozdov. V potrditvenem postopku so g.g.načrti za enote:

1. GO Podturn	Poljane	obn.	1962 - 1971	družbeni
2. GO Straža	Soteska	obn.	1963- 1972	"
	Brezova r."		1963 - 1972	"
3. GO Novo mesto	Radoha	"	1964 - 1972	"
	Gorjanci	"	1964 - 1973	"
	Padež	"	1964 - 1973	"
	Otočec-Struga	obn.	1964 - 1973	"
4. GO Trebnje	Mirna	osn.	1964 - 1973	zasebni
	Mokronog	osn.	1965 - 1974	"

V fazi pisarniške obdelave, to je obračun in ureditev terenskih podatkov so načrti za naslednje enote:

1. GO Novo mesto	g.e. Pendirjevka-Kobile	obn.	1964-1973	družbeni
	g.e. Hmeljnik	"	1964-1973	"
2. GO Črmošnjice	g.e. Trávník	"	1966-1975	"
	g.e. Štale	"	1966-1975	"
	g.e. Drvodelnik	"	1966-1975	"
	g.e. Semič	osn.	1967-1976	zasebni
3. GO Straža	g.e. Žužemberk; sever	"	1965-1974	"
	g.e. Žužemberk-S	"	1966-1975	"
4. Straža in Podturn	g.e. Straža-Toplice	obn.	1967-1976	zasebni+
družbeni

Predvidevamo, da bodo do nove sezone terenskih del (marec) pripravljene za odobritev vsi gg.načrti, razen za g.e. Straža-Toplice. Prav tako predvidevamo, da bomo prišli z ureditvenimi deli na tekoče, t.j. da bo celotna izdelava od pripravljanih preko terenskih do kabinetnih del in oddaje načrta v potrditev, z letom 1968. To nam bo uspelo le, če bomo že letos izpolnili predvideni plan.

Za leto 1967 planiramo obdelavo g.enot Novo mesto-S in Šentjernej-obnova in g.e. Metlika-osnovni, v skupni površini cca 10.400 ha pretežno zasebnih gozdov. Količinski plan je precej večji kot pa je realizacija obrata v preteklih letih, zato izpolnitev ne bo enostavna. Predvidevamo, da ga bo možno izpolniti le z boljšo organizacijo dela, izbiro odgovarjajočih metod zbiranja ter.podatkov o lesnih zalogah, ki bodo hitrejše in cenejše, obenem pa dovolj natančne, da vrednost načrta ne bo zmanjšana. V poštev prihajajo predvsem statistične metode. Pri nas za to uporabljamo Bitterlichove metodo-zrcalni relaskop.

Osnutek pravilnika o urejanju gozdov predvideva, da naj bi bi za vse gozdove osnovni posebni gozdnogospodarski načrti (po gosp.enotah) izdelani v roku treh let po izidu pravilnika in splošni g.g.načrt (načrt za območje) v roku petih let po izidu pravilnika. Ker pričakujemo, da bo pravilnik v kratkem izšel, bi morali imeti vse gozdove urejene do konca leta 1969. Trenutno je neurejenih še cca 13.000 ha pretežno zasebnih gozdov, istočasno pa potekajo tudi že obnove g.g.načrtov. Da bi se prilagodili zahtevam pravilnika, smo že za leto 1967 močno povečali plan, ki naj bi mogoče predstavljal skrajne zmožnosti obrata za gozdarsko načrtovanje. Če nam tega plana ne bo mogoče izpiniti, bo treba problem ureditve gozdov v roku treh let reševati v okviru podjetja in ne samo obrata.

V letu 1966 je pričelo podjetje vlagati sredstva tudi v fitocenološko kartiranje, ki naj bi postopoma zajelo celotno območje. Gozdovi stabilnih družbenih gozdov (Brezova reber, Radoha, Sredgora in Bukova gora) so bili skartirani že prej, za enote Gorjanci in Novo mesto-sever so bili določeni tipi gozdnih združb brez kartiranja, vsi drugi gozdovi pa so bili v pogledu gozdnih združb gozdno vegetacijskih in rastiščno gojitvenih tipov popolnoma neobdelani.

Ker je to pogoj za intenzivno gojenje, saj nam omogoča pravilno izbiro najustreznejših drevesnih vrst v odgovarjajoči gojitveni obliki, izbiro načina gospodarjenja, pri pogozditvah ali obnovi izbiro drevesne vrste in izvedbo del - vse na osnovi položaja in ekoloških prilik, smatramo, da je potrebno fitocenološko skartirati vse gozdove v območju.

V letu 1966 smo se pogodili z Birojem za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani za fitocenološko kartiranje gozdov v predvideni gozdnogospodarski enoti Tanča gora. To so zasebni gozdovi, zaradi prekomernega izkoriščanja v slabem stanju in zato potrebni intenzivnih gozdnogojitvenih ukrepov, predvsem nege. Zaradi tega in da bi podatke kartiranja lahko uporabili pri sestavi gozdnogospodarskega načrta, smo najprej izbrali za kartiranje prav te gozdove. Terenska dela so bila letos že izvršena, na površini cca 6200 ha, kabinetna obdelava pa bo predvidoma končana maja 1967.

V okviru obrata smo tudi pričeli razglablјati o novi izmeri gozdov in o topografskih gospodarskih kartah, ki bi jih koristno uporabljali predvsem na gozdnih obratih pri načrtovanju in pri tekočih delih. Zelo bi bile potrebne gojitelju pri gojitvenem načrtovanju. Nova izmera bi terjala precejšnja sredstva, ki jih samo podjetje ne bi zmoglo, zanašamo pa se, da bo

dela finansirala zvezna ali pa republiška geodetska uprava, naše podjetje pa bi prispevalo cca 6 milj. starih din letno. Zaenkrat smo pri tem šele na začetku in šele zbiramo informacije o možnih stroških, sofinanserjih, izvajalcih, ki bi izvršili organizacijo izmere ter klasičnih del/geodetskih meritev in pisarniško obdelavo z izdelavo kart. V kolikor bi v tem prišlo do napredka ali da bi dela pričeli izvajati, bi o tem natančneje poročali v našem listu.

V tem sestavku je zelo splošno obdelana dejavnost službe za urejanje gozdov in delno nakazane naloge, ki jih mora ta služba v bodoče še izvršiti.

Mogoče bi kdo iz operative podal svoje mnenje o naši urejevalni službi in podal kakšen predlog za izboljšanje dela, za sestavo takih načrtov, ki bi operativi bolj odgovarjali. Smatram, da so si s svojim praktičnim izvajanjem ureditvenih načrtov nabrali dovolj izkušenj, ki bi jih kazalo pri sestavi načrtov upoštevati. Mnogokrat se sliši, da so obstoječi načrti skoraj neuporabni ali pa pomanjkljivi itd. Mislím, da bi bilo prav, če bi kdo natančno napisal v čem in zakaj so vse te napake in kako bi bilo ^{bolj} prav. Pri tem pa se ne sme pozabiti, da ni naloga urejanja gozdov, da izdela končni načrt gospodarjenja, ampak da da le osnovo za nadaljnje planiranje. Pri nas se planira mimo načrtov, mimo programov, ki jih je že sprejela operativa (ob razpravi o osnutku načrta) in delavski svet podjetja, ki tudi potrdi vsak ureditveni načrt. Te načrte bi morali upoštevati kot program, kot vodilo pri detajlnem načrtovanju, ne samo sečenj, ampak celotnega gospodarjenja v posamezni gospodarski enoti. Če gozdno gospodarski načrt ni realen, ga je treba popraviti že pred potrditvijo, pozneje pa bi ga bilo treba pri planiranju absolutno upoštevati. Mislím, da bi se načrti zboljšali in bi bili realnejši, če bi pri ureditvenih delih sodelovalo operativno osebje, ki ima možnost stalno zasledovati razvoj sestojev, ne pa, da je vse prepuščeno taksatorjem, ki si gozdove ene gospodarske enote lahko ogledajo kvečjemu enkrat v desetih letih.

Ing. Peter Cujnik

OB ZAKLJUČKU TRETJEGA LETNIKA

Zopet je leto naokrog in kot je splošno v navadi, se spodobi, da ob zaključku tretjega leta izhajanja pogledamo tudi, kaj je v tem času na svojih straneh prinesel "Dolenjski gozdar". Doslej je izšlo 14 števil in sicer v prvem letu 3, v drugem 5, v tretjem pa 6. Na skupno 860 stranih je naše glasilo prinašalo najrazličnejše prispevke, ki so več ali manj pripomogli, da je bil naš kolektiv obvešččen o vseh važnejših dogajanjih, zlasti s področja samoupravljanja. Med drugimi prispevki je bilo objavljenih 16 poročil (sklepov) zasedanja Delavskega sveta in 9 z zasedanja Upravnega odbora. To je samo del stvarine, ki je polnila strani našega glasila. Z namenom, da bi dobili jasnejšo sliko o sodelavcih in njihovih prispevkih, priobčujemo podrobnejši pregled vsebine, ki je razvrščena po abecednem redu avtorjev (rimska številka pomeni letnik, arab številka v števcu, številko glasila v posameznem letniku, arabska številka v imenovalcu pa stran).

Pregled je naslednji:

1. ADAMIČ DANIJEL: - Razvoj drevesničarstva pri GG Novo mesto (III-3/8)
- Drevesničarstvo v letu 1964 (II-1/42)
- Poletno pikiranje in mehanizacija v gozdnih drevesnicah (II-4/52)
- Potek inventure 1965 (III-1/11)
- Drevesničarstvo v l. 1965 (III-1/19)
2. ANDOLJŠEK JOŽE: - Danes pa ne gozdarsko, ne lovsko (II-2/58)
3. BELOPAVLOVIČ ing. D.: - Podjetje gospodarji z gozdovi na območju štirih občin (I-1/19)
- Izvajanje gozdno-ureditvenih del (II-2/15)
- Obseg dejavnosti in realizacija plana obrata za gozdarsko načrtovanje (I)
- Prva obnova (revizija) gozdnogospodarskega načrta za gozdove v zasebni lastnini (III-5/52)
4. BUKOVEC JANEZ: - Osnovanje nasada "Jelševska gmajna" (III-5/54)
5. CUJNIK ing. PETER: - Mehanografija v gozdarskem načrtovanju (II-3/23)
- Naloge gozdno-ureditvene službe v okviru poslovanja Gozdnega gospodarstva Novo mesto (II-5/3)
- Ugotavljanje vrednosti gozdov (III-3/41)
- O službi za urejanje gozdov (III-5/56)
6. ČIBEJ FRANC: - Najdebelejše drevo na GO Straža (III-2/50)
7. FABJAN ANTON: - Pripombe na pravilnik o delitvi dohodka (III-1/9)
8. GREGORČIČ NACE: - Tudi socialno delo mora zaživeti (I-1/36)
- Delo in disciplina (I-2/26)
- Nekaj misli o delu kadrovske-socialne službe (II-1/41)
- Določila pokojninskega zakona za udeležence NOB (II-4/56)
- Novi predpisi s področja socialnega zavarovanja (III-5/28)
9. HOČEVAR ing. TONE: - Misteriozni lisjak na GG-ju (II-1/75)
- Lov na divje raje (II-2/58)
- Obiskali smo "Bazo 20" (II-3/46)
- Lovska zgodba brez naslova (II-5/53)
- Prva trofeja (III-3/61)
10. IJC STANE: - Problem oskrbe motornih žag z rezervnimi deli (II-1/63)
- Celulozni les - neurejene cene (II-3/41)
11. JAPELJ ing. BOŠTJAN: - VII. smučarsko srečanje gozdarjev, lesarjev in lovcev 4. in 5. marca na Krvavcu (III-2/24)
- Selektivno redčenje - izbira elitnih dreves (III-5/38)
- Lovska tajna ali mokri lovec (III-5/69)

12. JARC ALOJZ: - Izkušnje pri vzgoji presajenk v drevesnici Rožak-Podturn (111-3/23)
13. KALINOVICH ing. RADE: - Naloge službe izkoriščanja gozdov (1-1/23)
- Izkoriščanje gozdov v SLP v prvem poll. 1964 (1-2/35)
- Novi stroj za lupljenje hlodovine iglavcev (1-2/47)
- Republiško in zvezno tekmovanje gozdnih delavcev sekačev (1-3/5)
- Izkoriščanje gozdov SLP in zajetje blagovne proizvodnje v letu 1964 (11-1/24)
- Jubilejno 10. tekmovanje za "Fricov pokal" v Črmošnjicah (11-2/39)
- Skupščina ZITGLI Jugoslavije v Beogradu (11-3/83)
- Nekaj podatkov o uporabnosti in ekonomičnosti žičnega žerjava KS-1-na GO Novo mesto (11-4/3)
- Poročilo službe izkoriščanja gozdov za l. 1965 (111.-1/39)
- Tekmovanje za "Fricov pokal" (111-1/61)
- O krojenju in razvrščanju lesa (111-2/17)
- demonstracije Hinteregger pokretne žičnice v Mattighofnu (111-5/30)
- Skupni predlog za apremembo in dopolnitev JUS-a za hlodovino iz leta 1961 (111-5/35)
- Nove tabele za ugotavljanje storilnosti pri motorni žagi (111-5/50)
14. KAPŠ NANDE: - Problematika zasebnih gozdov v semiški dolini (11-1/66)
15. KASTELIC UROŠ: - Intenzivni nasad "Vahta" s posebnim ozirom na sajenje jelke iz naravnega podmladka (111-3/28)
16. KLANČIČAR ing. SLAVKO: - Srkbinjo za lepoto slovenskega jezika (1-2/53)
- Spomini s študentske prakse v nadaljevanjih (1-3/35; 11-1/71; 11-2/49; 11-3/47 in 11-4/62)
- Prevoz delavcev na delovno mesto s kombibusom "TAM 2000" (11-5/26)
- Vtisi s strokovne sksurzije DIT-a po zamejstvu v nadaljevanjih (11-5/49; 111-1/72 in 111-2/61)
- Vrnili smo obisk slovaškim lesarjem v nadaljevanjih (111-5/62 in 111-6/52)
17. KOBE MILOŠ: - Humor (11-3/51)
18. KOPIČ FRANC: - Nekaj spominov iz borb 12. SNOUB v nadaljevanjih (1-2/50 in 1-3/38)
19. KRAŠEVEC ANTON: - Finančno poročilo za leto 1965 (111-1/52)
- Ugotovitev in razdelitev dohodka podjetja za dobo od 1.1. -30.9.1966 (111-5/13)
20. KRULJAC ING. JOŽE: - Problem cestnega omrežja na območju GG Novo mesto (1-2/11)
- liniranje in prednost električnega načina vžiganja (1-3/31)
- Kataster gozdnih komunikacij (11-1/31)
- Vzdrževanje gozdnih cest (11-2/28)
- Nenavadna lovska dogodivščina (11-3/50)
21. KURE ing. DANILO: - O gostovanju ljubljanskega mestnega gledališča v Novem mestu (11-2/32)
- Nekaj o gradnji gozdnih cest (11-3/37)
- Perspektivni program gradnje gozdnih cest (11-5/7)
- Republiško posvetovanje o programiranju, gradnji in vzdrževanju gozdnih cest (111-5/42)

22. KURE ING. JOŽE:
- Zakaj moramo pri delu z motorno žago žagati vedno s polnim plinom (1-2)
 - SLP gozdovi GO Straža v preteklosti (11-2/ ')
 - Poročilo o vzdrževanju motornih žag, prevoznega parka in motornih prekopalnikov (11-5/10)
 - Mehanizacija v letu 1965 (111-1/45)
 - Novosti o vzdrževanju in brušenju verig motornih žag (111-2/21)
 - Kako se izognemo težavam z verigo v zimskem času (111-5/2)
 - Mednarodni seminar o gozdni mehanizaciji (111-5/33)
 - Analiza dela z motornimi žagami (111-6/18)
23. LUKŠIČ JOŽE:
- Le s pravilno in vestno nego bomo podaljšali življenjsko dobo motornih žag (11-2/37)
 - Neprijetno srečanje z rjavim kosmatincem (11-2/57)
 - Dvakratni strah zaradi medveda (111-3/63)
 - Na GO Podturn smo dobili kuhinjo za topli obrok (111-5/37)
24. MARKOVIČ FRANČ:
- Delavski svet je svoje delo opravil dobro (1-1/16)
 - Izvoljeni so samoupravni organi GG Novo mesto (1-2/2)
 - Sprejet je pravilnik o motornih vozilih (1-2/19)
 - Čim manj disciplinskih nerednosti (1-3/10)
 - namesto karikature (11-1/69)
 - Imamo nov zakon o delovnih razmerjih (11-3/44)
 - Reforma nas ni presenetila (11-4/65)
 - Nekaj o brezplačnih dopustih (11-5/6)
 - Sprejet je poslovnik podjetja (111-1/6)
 - Razprava na DS v luči reforme (111-1/13)
 - Delavski svet je sprejel novi statut podjetja (111-2/8)
 - Kaj prinaša novi pravilnik o delovnih razmerjih (111-2/27)
 - Rezultati testiranja (111-3/34)
 - Kako je z izplačilom bolnih za prve tri dni (111-4/51)
 - Kako smo realizirali program 42-urnega tednika (111-4/53)
 - Pravilnik o delovnih razmerjih (111-6/25)
25. MEHLE ing. KONRAD:
- Vetrolom v gorjanškem pragozdu (11-4/50)
 - Nova cesta na Gorjancih (111-3/37)
26. MLAKAR ing. DANJAN:
- Kako gojijo gozdove v Veliki Britaniji (11-5/41)
 - Francu Skubicu ob upokojitvi (11-5/44)
 - Intenzivni nasad "Koritniška gmajna" (111-1/67)
27. MOLEK DARKO:
- Leopoldu Klemenčiču ob upokojitvi (111-1/64)
28. PENCA ING. JANEZ:
- Naše naloge so obširne in zahtevne (1-1/5)
 - Drobne zanimivosti (1-1/37)
 - Duglazija da ali ne? (1-2/42)
 - Ob plenumu DIT-a gozdarstva in lesne industrije v Dolenjskih Toplicah, dne 8. in 9. januarja 1965 (11-1/20)
 - Več strokovnosti, boljše gospodarjenje (11-2/52)
 - Naloge delavskega sveta so težke in odgovorne (11-3/8)
 - Zvezno posvetovanje o problematiki s področja gojenja gozdov (11-3/27)
 - Drobne zanimivosti (11-5/33)
 - Drobni vzroki a velike posledice pri brušenju verig za motorne žage (11-)
 - Ing. Igo Kraut v pokoju (111-1/17)
 - Poročilo na prvi seji novega delavskega sveta (111-3/15)
 - Potovanje v Severno Italijo v nadaljevanjih (111-4/55; 111-5/58 in 111/6)
 - Zanimivosti (111-5/57)
 - Redka ali gosta sadnja sadik pri osnovanju kultur (111-5/69)

29. PETRIČ ing. JOŽE:
- "Dolenski gozdar" - ogledalo našega kolektiva (1-1/2)
 - Pogovor z bralci (1-1/4; 1-2/64; 11-2/59; in 111-2/67)
 - Komunisti GG so zborovali (1-2/5)
 - Obiskali so nas angleški gozdarski strokovnjaki (1-2/18)
 - Tovariš Dane, še na mnoga leta (1-2/29)
 - Nekaj o polletni realizaciji gozdnogojitvenih del v letu 1964 (1-2/31)
 - "Kultimax" - novi stroj za drevesnice (1-2/48)
 - Orientacija v gozdu ponoči (1-2/57)
 - Tekmovanje gozdnih delavcev (1-2/61)
 - Sprejet je sklep o prehodu na 42-urni teden (1-3/29)
 - Analiza izvršenih gozdnogojitvenih in varstvenih del v letu 1964 (11-1/45)
 - Pod elektro vodi so precejšnje goljave (11-2/48)
 - Nekateri problemi v gozdarstvu in lesni industriji (11-3/20)
 - Aktiv komunistov GG se je sestel na svoji drugi konferenci (11-4/6)
 - V razpravi je osnutek poslovnika (11-5/17)
 - Kaj prinaša novi zakon o gozdovih (11-5/24)
 - Gozdni delavci so se pomerili na drugem tekmovanju v Podturnu (11-5/30)
 - Poročilo o realizaciji gozdnogojitvenih in varstvenih del v letu 1965 (111-1/22)
 - Seminar za člane organov upravljanja (111-1/71)
 - Kaj je pokazalo testiranje bivših logarjev. (111-2/41)
 - Mehurna rja na zelenem boru, smrtni sovražnik nasadov zel. bora (111-2/51)
 - Gozdni delavci - sekači so se že tretjič pomerili na tekmovanju v Podturnu (111-3/35)
 - Obiskali so nas italijanski gozdarski strokovnjaki in gozdarski inšpektorji iz Slovenije (111-3/40)
 - Ali res ne utegnemo poiskati najvišjega in najdobejšega drevesa? (111-3/59)
 - Obiskali so nas Nazarčani in Celjani (111-5/58)
 - Člani sindikalne podružnice uprave so pogozdovali (111-5/68)
 - Šesti republiški seminar iz gojenja gozdov. (111-6/8)
 - Ob zaključku tretjega letnika (111-6/61)
- PUHAN ALOJZ:
- Kdor ne uboga, ga tepe nadloga (1-2/25)
 - Kako rada se poigra narava (1-2/55)
 - Opravičilo za visoke panje (1-2/59)
 - Življenje, delo in prehrana gozdnih delavcev nekoč in danes (111-2/36)
31. RADE JOŽE:
- Balada o motoriziranem gozdarju (11-2/56)
32. RUSTJA JANEZ:
- VI. republiško smučarsko tekmovanje (11-2/45)
33. ŠEBENIK JANEZ:
- Še mnogo srečnih let, tovariš Nandel! (11-1/30)
34. ŠKUFCA STANKO:
- Testiranje knjigovodskega kadra (111-2/59)
 - Uspešnost poslovanja delovnih enot v obdobju od 1.1. do 30.9.1966 (111-5/15)
35. ŠPILETIČ BOGO:
- Dve leti načrtnega delovanja na področju zdravstvenega in tehničnega varstva pri delu (1-1/26)
 - Analiza nezgod pri delu v nadaljevanjih (1/3/12; 11-1/36; 11-2/34; 11-3/32; 11-4/54; 11-5/19)
 - Primerjava izostankov z dela vsled nezgod in obolenj za prvo polletje 1964 in prvo polletje 1965 (11-4/45)
 - Zaščitne čelade so potrebne (111-1/65)
 - Nepravilnosti pri sestavljanju prijav in vodenju evidence o nezgodah pri delu (111-2/45)

- Nekaj podatkov o poškodbah v zvezi z delom in obolenjih izven dela
tekem zadnjih nekaj let (111-3/46)
 - Posvetovanje o zdravstveni problematiki delavcev v gozdarstvu (111-5/21)
36. ŠTIRN FRANC: - Gradbeni obrat v letu 1964 (11-1/34)
37. ŠTOR ing. ADOLF: - Premena gozdov v Suhi krajini (111-3/5')
38. VENCELJ IVANKA: - Nekaj o zdravstvenem zavarovanju (1-2/21)
39. VLAŠIČ ANTON: - Zanimiv pogovor iz topliške doline (1-3/42)
40. VRLINIČ RADE: - Aktivnost članov samoupravnih organov in njihove pomanjkljivosti (11-2/1)
- Gozdovi Bele krajine pred in po 2. svet. vojni v nadaljevanjih (11-3/43, 11-5/47)
41. ŽIVEC ing. SILVANA: - Obžagovanje iglavcev na GO Straža (111-2/33)

xXx

